

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Občan ČR a EU

Ondřej Černý

Bakalářská práce

2012

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Ondřej Černý
Osobní číslo: H09147
Studijní program: B6107 Humanitní studia
Studijní obor: Humanitní studia
Název tématu: Občan ČR a Evropská unie
Zadávací katedra: Katedra věd o výchově

Zásady pro vypracování:

Cílem mé práce je, zda má Evropská unie vliv na vzdělání či kulturu České republiky, zda je případný vliv na občana ČR pozitivní nebo negativní. Nejprve bych se chtěl zabývat samotnou ideou evropanství a nynějšími postoji na EU (eurooptimisté vs. euroskeptici). Dále případným vlivem EU na ČR i odezvou občana ČR na vzniklé výhody, problémy. Později bych se zabýval smyslem a možným výhledem působnosti ČR v této instituci. V praktické části bych chtěl využít dotazníkové šetření mapující názory na toto téma v různých skupinách společnosti.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Euro versus koruna : rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR. Ivana Pečínková (ed.). 2., rozš. vyd. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008. 215 s. ISBN 978-80-7325-138-3 Evropané píší o Evropě. Editoři Monika MacDonagh-Pajerová a Jan Hron. 1. vyd. [V Praze] : Ano pro Evropu, 2008. 191 s. ISBN 978-80-87067-76-5 Horyna, Břetislav. Idea Evropy : pohledy do filosofie dějin. Břetislav Horyna. 1. vyd. Praha : Argo, 2001. 212 s. ISBN 80-7203-299-2 Kuras, Benjamin, 1944-. Evropa snů a skutečností. Benjamin Kuras. Vyd. 1. Praha : Baronet, 2007. 181 s. ISBN 978-80-7214-971-1 Mach, Petr. Jak vystoupit z EU. Petr Mach. 1. vyd. Praha : Laissez Faire, 2010. 103 s. ISBN 978-80-254-6624-7 Panfil, Tomáš. Evropská unie : vše, co bychom měli vědět. Tomáš Panfil ; [Z pol. orig. přel. J. Fidler]. 1. vyd. Havlíčkův Brod : Fragment, 2003. 48 s. : il. ISBN 80-7200-805-6 Poláček, Pavel. Evropská unie - cesta do otroctví. Pavel Poláček. 1. vyd. Praha : Matice Čech, Moravy a Slezska, 2003. 171 s. ISBN 80-903384-0-2

Vedoucí bakalářské práce:

doc. PhDr. Jaroslav Veteška, Ph.D.

Katedra věd o výchově

Datum zadání bakalářské práce:

30. dubna 2010

Termín odevzdání bakalářské práce:

31. března 2012

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

děkan

L.S.

PhDr. Mgr. Ilona Moravcová, Ph.D.

vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2011

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámena s tím, že se na mou práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 26. června 2012

Ondřej Černý

Poděkování:

Na tomto místě bych rád poděkoval panu doc. PhDr. Jaroslavovi Veteškovi, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, cenné rady a připomínky.

ANOTACE

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části: teoretickou a praktickou. Teoretická část popisuje vznik Evropských společenství a Evropské unie. Mapuje postavení občanů ČR v rámci EU. Dále se zaměřuje na vliv EU na sociálně-edukační sféru ČR. Praktická část se zabývá porovnáním období před a po vstupu ČR do EU v sociálně-edukační sféře. Kvantitativní výzkum byl realizován pomocí dotazníkového šetření.

KLÍČOVÁ SLOVA

Evropská unie, občan České republiky, vzdělávání

TITLE

A Czech Citizen and the European Union

ANNOTATION

The bachelor's thesis is divided into two parts: theoretical and practical. The theoretical part describes the origins of the European Communities and the European Union. This part focuses on the status of Czech citizens within the European Union. The theoretical part also deals with the influence of the European Union on the social educational sphere in the Czech Republic. In the practical part of the thesis the situation before and after the entrance of the Czech Republic into the European Union is compared concerning the social educational sphere. The quantitative research was carried out by the means of the questionnaire survey.

KEYWORDS

The European Union, A Czech Citizen, Education

Obsah

Úvod.....	9
1 Vymezení pojmu	10
2 Historické souvislosti integrace Evropy	11
2.1 Vývoj idey evropanství.....	11
2.2 Zrod Evropských společenství.....	12
2.3 Vznik a rozvoj Evropské unie.....	16
2.3.1 Eurooptimismus vs. europesimismus na současné české scéně	18
3 Postavení občana České republiky v rámci Evropské unie	22
3.1 Občanství Evropské unie	22
3.2 Práva občana Evropské unie	22
3.3 Vliv občana Evropské unie na chod jejich institucí.....	24
4 Vliv Evropské unie na sociálně-edukační sféru České republiky	28
4.1 Vzdělávací politika Evropské unie na prahu 21. století.....	28
4.1.1 Zapojení České republiky do mezinárodní spolupráce v sociálně-edukační oblasti	32
4.1.1.1 Programy Evropské unie na podporu vzdělávání	33
4.2 Kulturní politika Evropské unie na prahu 21. století.....	35
5 Evropská spolupráce v oblasti vysokoškolského vzdělávání.....	39
5.1 Vývoj Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání.....	39
5.1.1 Boloňský proces.....	39
5.1.2 Programy Evropské unie na podporu vysokoškolského vzdělávání	41
6 Praktická část – kvantitativní výzkum realizovaný metodou dotazníkového šetření.....	44
6.1 Úkoly výzkumného šetření	44
6.2 Charakteristika výzkumného souboru	44
6.3 Předvýzkum	44
6.4 Stanovení hypotéz.....	44
6.5 Realizace výzkumu	45
6.6 Vyhodnocení výzkumu a interpretace dat	45
6.6.1 Charakteristika výzkumného souboru.....	45
6.6.2 Vyhodnocení otázek	46

6.7	Porovnání výsledků s hypotézami	57
6.8	Závěr výzkumu	61
Závěr	63
Použitá literatura	64
Přílohy	70

Úvod

Vstupem do Evropské unie v roce 2004 se občané České republiky stali součástí evropské rodiny 25 členských zemí. Občané EU spolu tak sdílejí vzniklé výhody i podléhají společným rozhodnutím mj. v kulturní a vzdělávací politice, které se vzájemně prolínají. A právě sociálně-edukační sférou se bude zabývat část této bakalářské práce.

Jako student příkláním kulturní a zejména vzdělávací politice větší pozornost než politikám ostatním. Domnívám se však, že podobně na tom mohou být nejen studenti, pedagogové, pracovníci v oblasti vzdělávání, výzkumu, kultury, ale i ostatní občané ČR, jež mají v současné době šanci vzdělávat se po celý život.

Před tím než se budu věnovat ve své práci výše zmíněným oblastem evropské politiky, domnívám se, že je nutné dotknout se novodobé historie evropské spolupráce. Tuto problematiku bude popisovat druhá kapitola.

Ve třetí kapitole, tedy již po vstupu ČR do EU, se hodlám zabývat otázkou postavení občana ČR v rámci EU. Tedy jeho právy a možnostmi ovlivňovat fungování institucí EU.

V následující kapitole se již zaměřím na vybranou oblast evropské politiky. Budu se zabírat vlivem EU na sociálně-edukační sféru v ČR. Tuto sféru zúžím v poslední 5. kapitole teoretické části na oblast vysokých škol.

V praktické části využiji kvantitativní výzkumnou metodu a pomocí dotazníkového šetření budu porovnávat období před vstupem a po vstupu ČR do EU v rámci vzdělávání v zahraničí, jazykové vybavenosti a uplatnění se na trhu práce náhodně vybraných občanů ČR ve Středočeském kraji.

1 Vymezení pojmu

Tato kapitola bude definovat termíny, které se v práci vyskytují.

Evropská unie (EU) – Je hospodářská a politická unie 27 evropských států.¹

Občanství EU – Každý občan členské země EU získává občanství Unie, stává se tedy zároveň občanem EU.²

Celoživotní učení – „... představuje zásadní koncepční změnu vzdělávání, změnu jeho organizačního principu, kdy všechny možnosti učení – ať už v tradičních vzdělávacích institucích v rámci vzdělávacího systému, či mimo ně – jsou chápány jako jediný propojený celek, který dovoluje rozmanité a četné přechody mezi vzděláváním a zaměstnáním a který umožňuje získávat stejné kvalifikace a kompetence různými cestami a kdykoli během života.“³

Odborné vzdělávání – „... je možné chápat jako přípravu lidí pro fungování v pracovním životě, respektive jako aktivity během učení, při kterých člověk získává určité znalosti, dovednosti potřebné pro vykonávání zaměstnání.“⁴

¹ *Základní informace o Evropské unii* [online]. [cit.7.4.2012]. Dostupné z: <http://europa.eu/about-eu/basic-information/index_cs.htm>

² *Občanství EU* [online]. [cit.7.4.2012]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_79_cs.htm>

³ KALOUS, J., ed., VESELÝ, A., ed. *Vybrané problémy vzdělávací politiky*. 1 vyd. Praha: Karolinum, 2006. 159 s. (Učební texty Univerzity Karlovy v Praze). ISBN 80-246-1262-3. Str. 25-26

⁴ Tamtéž, str. 52

2 Historické souvislosti integrace Evropy

Samotná idea evropanství sahá až do antického Řecka, v římské říši a především poté ve středověké „svaté říši“ nabývá na významu její politický rozměr. Z počátku mají koncepty, jež se snaží sjednotit evropské národy, spíše duchovní či kulturní podtext. Postupem času se však začínají na evropském kontinentě tvořit určité politické a institucionální kroky směřující k integraci Evropy.⁵ Konkrétní podobu evropského společenství je možné vidět až ve 20. století, kdy integrační proces jednotlivých evropských zemí dospěl ke vzniku Evropských společenství (ES) a Evropské unie (EU).

2.1 Vývoj idey evropanství

Hospodářská krize a hrozba vysoké nezaměstnanosti po první světové válce vyvolaly výrazný zájem evropských zemí o hospodářskou mezinárodní spolupráci. Tato tendence nepřímo navazovala na předchozí integrační aktivity v rámci technické unifikace v druhé polovině 19. století. Tedy století vyznačující se průmyslovou revolucí, industrializací a rychlým rozvojem komunikačních prostředků. Během hospodářské mezinárodní spolupráce poválečného období tak byly podepsány první konkrétní dohody, např. založení Mezinárodního ocelářského kartelu (1926) či podpis Dohody o zákazu zvyšování tarifů bez předchozí konzultace (1930). Na druhou stranu např. Velká Británie i nadále požadovala zachování bariér volného obchodu v rámci ochrany národních ekonomik.⁶

Již v roce 1923 vydal Coudenhove-Kalergi knihu *Pan-Evropa*, ve které nabádal k sjednocení Evropy. Hrozbu viděl v mimoevropských mocnostech, respektive v ruském bolševismu či americké ekonomické nadvládě. V roce 1923 tak založil tzv. Panevropskou unii se sídlem ve Vídni. Toto hnutí nepočítalo s bolševickým Ruskem a britskou říší, jež se tvářila příliš neevropsky. Panevropská unie měla respektovat suverenitu jednotlivých států (ve všech zemích byly zřízeny národní pobočky). Svůj vzor viděla v panamerikanismu. Pro fungování Panevropské unie bylo velmi důležité získat podporu z řad velkých politiků dané doby. Postupně se přidávali např. A. Briand, R. K. Adenauer, T. G. Masaryk a další.⁷ V roce 1930 Coudenhove-Kalergi představil

⁵ FIALA, P., PITROVÁ, M. *Evropská unie*. 1 vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. 743 s. ISBN 80-7325-015-2. Str. 31

⁶ Tamtéž, str. 34

⁷ GERBET, P. *Budování Evropy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2004. 450 s. ISBN 80-246-0111-7. Str. 27

„Návrh Panevropského hnutí“, který sloužil jako konkrétní model federace. Tento projekt však nebyl schválen z důvodu již nedostatečné podpory evropských politických představitelů a probíhající ekonomické krize.⁸

Přelom 20. a 30. let 20. století byl ve znamení francouzského ministra zahraničí Aristide Brianda. Jako první státník oficiálně navrhl evropské uskupení týkající se hospodářské i politické spolupráce. Od mezinárodní ekonomické spolupráce však odrazovala hospodářská krize. Politická spolupráce byla taktéž zamítnuta, jelikož státy požadovaly zachování vlastní suverenity. Státníci také neviděli smysl kooperace v době, kdy již existovala jiná organizace tzv. Společnost národů.⁹

Integrační proces meziválečného období značně ochromil vznik nacistického Německa v čele s Adolfem Hitlerem a také již zmiňovaná hospodářská krize. Na druhou stranu právě nacistický útlak vyvolal opětovný zájem o sjednocení. Tato skutečnost se projevila v rámci odbojových hnutí, jež vyústily v organizace propagující evropské myšlenky na celém území Evropy.¹⁰

2.2 Zrod Evropských společenství

Zruinované evropské státy po druhé světové válce viděly jedinou možnost vlastní obnovy ve sjednocené Evropě. Tomuto faktu však nenahrávalo poválečné mocenské rozložení sil, které způsobilo rozdělení Evropy na dvě poloviny, nastalo období Studené války. V roce 1946 Winston Churchill přednesl svůj projev v Curychu, jenž restartoval evropskou myšlenku a dodal ji již zašlou prestiž. V roce 1947 existovalo několik organizačně či programově různorodých evropských hnutí, jejichž počet však mohl být spíše na škodu. O rok později tak bylo na kongresu v Haagu založeno tzv. Evropské hnutí, které zastřešovalo a koordinovalo dosavadní evropská hnutí. Na integračním procesu poválečného období se opět velmi podílel zmiňovaný Coudenhove-Kalergi.¹¹

Počet evropských vizí či projektů se neustále zvyšoval. V roce 1948 vznikla na základě Bruselského paktu tzv. Západní unie, která se později přeměnila na Západoevropskou unii (ZEU). Tato unie však působila ve stínu Severoatlantické aliance

⁸ FIALA, P., PITROVÁ, M. *Evropská unie*. 1 vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. 743 s. ISBN 80-7325-015-2. Str. 35

⁹ GERBET, P. *Budování Evropy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2004. 450 s. ISBN 80-246-0111-7. Str. 29-32

¹⁰ Tamtéž, str. 32-37

¹¹ Tamtéž, str. 41-45

(NATO), jež vznikla o rok později. Po obranné spolupráci se Evropa zaměřila na sektor ekonomický a politický. V roce 1948 vznikla Evropská organizace pro hospodářskou spolupráci (OECE), která se později přejmenovala na Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Tato organizace měla za úkol koordinovat americkou poválečnou pomoc Evropě. Politickou spolupráci Evropy reprezentovala nově vzniklá Rada Evropy (1949).¹²

Integrační snahy po druhé světové válce fungovaly také díky zmíněné americké pomoci. Představitelem amerického záchranného plánu byl státní tajemník USA George Catlett Marshall. Jednalo se tedy o tzv. Marshallův plán (Program evropské obnovy). Tato finanční podpora byla nabídnuta všem evropským zemím bez rozdílu. Nabídku chtěly využít např. i Československo a Polsko, které spadaly do bloku Sovětského svazu. Oba státy se tak z důvodu politického nátlaku finanční pomoci vzdaly. V roce 1947 se zapojilo do Marshallova plánu 16 evropských zemí.¹³

I přes dosavadní snahy k politickému sjednocení kontinentu, jež by bránilo dalšímu válečnému konfliktu, nedošlo. Vše se pokusil změnit francouzský ministr Robert Schuman, který našel klíč k úspěchu v uhlí a oceli. Věděl, že válka se může vést, pakliže dané země mají dostatek surovin. Usiloval tak o mezinárodní spolupráci v rámci uhlí a oceli, která by zamezila válečnému konfliktu. Nejdříve však bylo nutné, aby došlo k usmíření Francie a Německa, jež by umožnilo vznik unie. V roce 1951 byla Schumanova vize naplněna podepsáním smlouvy (tzv. Pařížská smlouva) o založení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO). K členským státům patřila Francie, SRN, Itálie, Nizozemsko, Belgie a Lucembursko. Zatímco Velká Británie pozvánku odmítla kvůli příliš nadnárodnímu charakteru daného společenství.¹⁴ Významnou postavou a spoluzakladatelem ESUO (Montánní unie) byl i Jean Monnet.

„ESUO měla tedy už všechny klíčové rysy Evropské unie – spojení s vládami přes Radu, demokratickou kontrolu prostřednictvím Parlamentu, právní kontrolu zajištěnou

¹² BARTÁK, K. *Průvodce Evropskou unií*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 1999. 88 s. ISBN 80-85865-74-6. Str. 9-10

¹³ PANFIL, T. *Evropská unie*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 2003. 48 s. ISBN 80-7200-805-6. Str. 8-9

¹⁴ BARTÁK, K. *Průvodce Evropskou unií*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 1999. 88 s. ISBN 80-85865-74-6. Str. 10-11

soudem a nadnárodní orgán vybavený zvláštní pravomocí, nepodřízený členským státům.“¹⁵

V roce 1957 vzniklo (podpisem tzv. římských smluv) na popud belgického politika P. H. Spaaka Evropské hospodářské společenství (EHS) a posléze Evropské společenství jaderné energie (Euratom), které měly rozšířit systém uhlí a oceli na všechno zboží včetně zemědělské produkce (volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a osob). Mimo jiné již tehdy došlo k rozmístění institucí do 3 vzdálených měst – Bruselu, Lucemburku a Štrasburku.¹⁶

Pozitivní hodnocení ESUO se neodrazilo na plánu vytvoření Evropského obranného společenství (EOS), které navrhl francouzský politik René Plevén. Toto společenství počítalo se společnou evropskou armádou složenou z členských států. Výše zmíněných 6 zemí s Plevénovým plánem souhlasilo, avšak francouzský parlament se obával určité ztráty francouzské nezávislosti a nakonec jej zavrhl. Zamítnutí Plevénovi vize mělo negativní vliv na integrační proces Evropy a vrátila jej do méně kontroverzní ekonomické a obchodní sféry.¹⁷

V 60. letech 20. století byly zaznamenány první vážné trhliny v dosavadní oficiální spolupráci. Dle původních plánů se měl integrační proces Evropy ubírat směrem k vytvoření Evropského státu. To v praxi znamenalo vytvoření nadnárodních institucí: společného parlamentu, společné vlády a společného soudnictví. Federalistickou ideu však zavrhl Francie, která pod vedením Charlese de Gaulleho vytvořila opačnou koncepci Evropy států. Tato vize počítala se spoluprací evropských zemí, avšak za podmínek absolutního zachování samostatnosti a suverenity států. Francouzský prezident Charles de Gaulle i nadále prosazoval francouzské zájmy v evropské politice. Dvakrát se postavil proti integraci Velké Británie (od roku 1958 členem Evropského sdružení volného obchodu (ESVO)) a dále odmítal změny v zemědělských dotacích výhodných pro Francii. Nastolil tak tzv. politiku prázdných křesel, kdy odvoláním zástupce z Rady ministrů znemožnil činnost této instituce.¹⁸

¹⁵ BARTÁK, K. *Průvodce Evropskou unií*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 1999. 88 s. ISBN 80-85865-74-6. Str. 11

¹⁶ Tamtéž, str. 11-12

¹⁷ PANFIL, T. *Evropská unie*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 2003. 48 s. ISBN 80-7200-805-6. Str. 12-13

¹⁸ PANFIL, T. *Evropská unie*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 2003. 48 s. ISBN 80-7200-805-6. Str. 14

Francie se v případě zemědělských dotací obávala přehlasování. Navrhla tak „dohody o nedohodě“, které by znamenaly nulové rozhodnutí, jestliže členský stát v menšině vznesl námitku „životních zájmů“, tento návrh však neprosadila. Tuto první vážnou krizi evropské integrace vyřešil až Lucemburský kompromis v roce 1966. Členskými zeměmi ukládal, aby se v případě nedohody snažily nalézt kompromis „po rozumnou dobu“. V praxi se kvalifikovaná většina využívala spíše v okrajových problémech, zatímco vše důležité se schvalovalo jednomyslně.¹⁹

Od roku 1967 platilo v EHS nové uspořádání tzv. slučovací smlouva, která nahradila tři Rady ministrů (EHS, ESUO a Euratom), obě komise (EHS a Euratom) a Vysoký úřad (ESUO) jednou Radou a jednou Komisí, také byl nastolen jednotný provozní rozpočet.

V 70. letech vstoupil evropský integrační proces do druhé fáze. Po předešlé krizi nastalo období spolupráce. Důležitým faktorem se stalo první rozšíření EHS. V roce 1973 přistoupily Dánsko, Irsko a Velká Británie. Nyní již 9 členskými státy se dohodlo na koordinaci zahraniční politiky, celní unie, vytvoření Evropské rady a v roce 1979 došlo k prvním všeobecným volbám do Evropského parlamentu. 80. léty začala 3. etapa integrace, do EHS byly přijaty 3 nové „jižní“ státy – Řecko (1981), Portugalsko (1986) a Španělsko (1986).²¹

Důležitým výrazem evropské integrační politiky se stal tzv. Jednotný akt. „Jednotný akt však především rozhodl, že vnitřní trh vznikne do 31. prosince 1992. Dosavadní „starý přístup“ umožňoval spousty národních výjimek a překážek, jimiž vlády de facto bránily oběhu – ve Francii jezdila převážně jen francouzská auta, v Německu německá. Proto bylo rozhodnuto o „novém přístupu“, který i při existenci dosavadních odlišných předpisů přinesl zásadu uznávání shody, tedy zrovnoprávnění standardů a certifikátů na úrovni Společenství.“²²

Významnou osobností 80. a 90. let byl Jacques Delors. Jako předseda Evropské komise se zasloužil o jednotný vnitřní trh, společnou měnu a také o vlastní název EU.

¹⁹ BARTÁK, K. *Průvodce Evropskou unií*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 1999. 88 s. ISBN 80-85865-74-6. Str. 13-14

²¹ PANFIL, T. *Evropská unie*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 2003. 48 s. ISBN 80-7200-805-6. Str. 14

²² BARTÁK, K. *Průvodce Evropskou unií*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 1999. 88 s. ISBN 80-85865-74-6. Str. 19

Přelom 80. a 90. let byl ve znamení velkých změn na politické mapě Evropy. Pád sovětského bloku umožnil postiženým zemím se mimo jiné zapojit do dosavadní evropské integrace. EHS vytvořila speciální fond PHARE, který měl financovat proevropské projekty daných zemí.²³

Významným mezníkem 90. let bylo podepsání tzv. Maastrichtské smlouvy v roce 1992. Zde byl poprvé zaveden pojem Evropská unie (EU). EU zesílila spolupráci v zahraniční a bezpečnostní politice, v oblasti justice a vnitra a společně se stávajícími Evropskými společenstvími (EHS bylo v Maastrichtu přejmenováno na ES) tvoří tzv. „tři pilíře“ činnosti EU. Maastrichtská smlouva zároveň stanovila postup a podmínky zavedení hospodářské a měnové unie.²⁴

2.3 Vznik a rozvoj Evropské unie

V roce 1993 vešla v platnost smlouva o Evropské unii a v následujícím roce vyhlásila Evropská rada možnost případné integrace států střední a východní Evropy. Státy však musí splnit ekonomické a politické podmínky. „Tyto podmínky, označené jako kodaňská kritéria, se týkají stability demokratického systému, dodržování lidských práv, tržního hospodářství a schopnosti kandidátské země plnit povinnosti člena EU.“²⁵

V roce 1995 se členy EU staly Finsko, Rakousko a Švédsko, počet členských zemí se tak vzrostl na 15. Další státem se mohlo stát Norsko, které však už podruhé odmítlo vstup v referendu.

Po Maastrichtské smlouvě se dalším klíčovým dokumentem EU stala tzv. Amsterodamská smlouva (podepsána 1997, ratifikována 1999). Mimo jiné tato smlouva vyhlásila za hlavní úkol ochranu lidských práv podle zásad Evropské konvence lidských práv (1950).

V roce 1997 byl přijat dokument tzv. Agenda 2000, který se věnoval rozšíření EU o země bývalého sovětského bloku. V roce 1998 byla zahájena přístupová jednání s Českou republikou, Estonskem, Kyprem, Maďarskem, Polskem a Slovinskem. Téhož roku se tato skupina rozšířila o Bulharsko, Litvu, Lotyšsko, Maltu, Rumunsko a

²³ PANFIL, T. *Evropská unie*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 2003. 48 s. ISBN 80-7200-805-6. Str. 15

²⁴ BARTÁK, K. *Průvodce Evropskou unií*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 1999. 88 s. ISBN 80-85865-74-6. Str. 20-21

²⁵ PANFIL, T. *Evropská unie*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 2003. 48 s. ISBN 80-7200-805-6. Str. 15

Slovensko. V rámci příprav na nejrozsáhlejší rozšíření EU byla podepsána smlouva v Nice (ratifikována 2002), jež např. určovala nové rozdělení evropského parlamentu a význam a váhu hlasů po rozšíření.

V roce 1999 vešla do oběhu společná evropská měna euro. Podařilo se tak potvrdit maastrichtský harmonogram jednotné měny. „Euro vzniklo 31. prosince 1998, když ministři financí v Bruselu odhalili světelnou tabuli s definitivními pevnými směnnými kursy 11 národních měn vůči němu – německé marky, francouzského franku, španělské pesety, italské liry, nizozemského guldenu, rakouského šilinku, finské marky, belgického a lucemburského franku, irské libry a konečně portugalského escuda.“²⁶ V roce 2002 došlo k zániku těchto měn včetně nejstarší užívané měny světa řecké drachmy (více než 2500 let). Pouze 3 země si ponechaly vlastní národní měnu – Dánsko, Švédsko a Velká Británie.

V roce 2004 vstoupilo do EU 10 zemí – Česká republika, Estonsko, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Polsko, Slovensko, Slovinsko, Kypr a Malta. Ve většině států rozhodovalo referendum. V České republice byla volební účast 55,21 %, své ano vstupu řeklo 77,33 %, zbylých 22,67 % EU odmítlo.²⁷ V roce 2007 proběhlo zatím poslední rozšíření EU o Bulharsko a Rumunsko.

Rok 2007 také přinesl zavedení eura na Slovinsko. V následujícím roce vstoupila do eurozóny Malta a Kypr. V roce 2009 se přidalo i Slovensko. V roce 2011 se zatím jako poslední připojuje Estonsko. Eurozóna čítá 17 členských států, přičemž Velká Británie a Dánsko mají trvalou výjimku na zavedení eura (tzv. opt-out). Nemusejí tak vstoupit do společné evropské měnové unie. Ostatní členské země EU naopak musejí po splnění daných kritérií euro přijmout (Česká republika, Bulharsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Polsko, Rumunsko a Švédsko).²⁸

V roce 2009 vstoupila v platnost tzv. Lisabonská smlouva, která má za úkol aktualizovat spolupráci členských zemí, změnit strukturu orgánů EU a jejich pracovní

²⁶ BARTÁK, K. *Průvodce Evropskou unií*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 1999. 88 s. ISBN 80-85865-74-6. Str. 22

²⁷ *Referenda o přistoupení k EU v kandidátských zemích* [online]. c2005-12 [cit.10.3.2012]. Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/267/sekce/referenda-o-pristoupeni-k-eu-v-kandidatskych-zemich/>>

²⁸ *Eurozóna* [online]. [cit.17.3.2012]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_eurozona.html>

postupy vzhledem k velikému rozšíření EU na stávajících 27 států.²⁹ Tato smlouva vzbudila značné nevole některých členských zemí a prošla si tak složitým ratifikačním procesem. Irsko Lisabonskou smlouvu schválilo teprve až na druhý pokus. Polsko čekalo na Irské „ano“, Německo na zajištění většího rozhodování Spolkového sněmu a Spolkové rady a jako poslední zbývala Česká republika, která tuto smlouvu předložila ústavnímu soudu k posouzení a čekala na jeho verdikt.³⁰ Prezident České republiky Václav Klaus také žádal o výjimku z listiny základních práv zakotvené v Lisabonské smlouvě. Tento požadavek se týkal tzv. Benešových dekretů, které by mohla smlouva prolomit.³¹ Ústavní soud nakonec Lisabonskou smlouvu schválil a Václav Klaus daný dokument podepsal. Lisabonská smlouva vešla v platnost. Evropská unie také schválila dodatek ČR, avšak ten může (podle unijních zásad) platit až při přijetí nové členské země.³² Česká republika se ve stejném roce rovněž ujala půlročního předsednictví v Radě EU.

Přelom roku 2009/2010 ukazuje na případnou krizi zejména v Řecku. „Veřejný dluh vymykající se kontrole, silné daňové úniky, díra v důchodovém rozpočtu... země je na pokraji úpadku, soudí evropský tisk, který je zároveň znepokojen tím, jaké dopady by tato situace mohla mít na euro, a dominovým efektem, který by mohl postihnout nejméně disciplinované země.“³³ O rok později je již Řecko zásobováno EU záchrannými balíčky. Eurozóna se nachází v dluhové v krizi.

2.3.1 Eurooptimismus vs. europesimismus na současné české scéně

V současné době můžeme zaznamenat jak řadu zastánců Evropské unie, tak i její odpůrců. Vybral jsem si dva výrazné české zastupitele z obou táborů, jejichž názory na tuto instituci jsou uvedeny dále.

²⁹ *Smlouva pro Evropu 21. století* [online]. [cit.10.3.2012]. Dostupné z: <http://europa.eu/lisbon_treaty/take/index_cs.htm>

³⁰ HRDDLIČKOVÁ, L. *Začíná platit Lisabonská smlouva. Pro Česko zatím bez výjimky* [online]. c1996-2012, 30.11.2009 [cit.8.2.2012]. Dostupné z: <<http://zpravy.ihned.cz/svet-evropa/c1-39257410-zacina-platit-lisabonska-smlouva-pro-cesko-zatim-bez-vyjimky>>

³¹ *Klaus zůstává v EU "sám". Kaczyński v sobotu podepsal Lisabon* [online]. c1996-2012, 10.10.2009 [cit.8.2.2012]. Dostupné z: <<http://zpravy.ihned.cz/svet/c1-38602280-klaus-zustava-v-eu-sam-kaczynski-v-sobotu-podepsal-lisabon>>

³² HRDDLIČKOVÁ, L. *Začíná platit Lisabonská smlouva. Pro Česko zatím bez výjimky* [online]. c1996-2012, 30.11.2009 [cit.8.2.2012]. Dostupné z: <<http://zpravy.ihned.cz/svet-evropa/c1-39257410-zacina-platit-lisabonska-smlouva-pro-cesko-zatim-bez-vyjimky>>

³³ *Přijdou na řadu po Dubaji Athény?* [online]. c2012, 9.12.2009 [cit.8.3.2012]. Dostupné z: <<http://www.presseurop.eu/cs/content/article/152911-prijdou-na-radu-po-dubaji-ateny>>

Pro vysvětlení je nezbytné dodat, že pojem eurooptimismus, respektive eurooptimista je možné chápat jako zastávce současné podoby EU, zatímco tzv. europesimista neakceptuje tuto podobu EU. Také může jednotlivec či skupina spadat pod výraz eurofil, který podporuje ideu evropské integrace či eurofób, jenž tuto ideu zamítá.³⁴

Jiří Pehe³⁵

Do skupiny podporující integraci Evropy na české scéně můžeme zařadit Jiřího Pehe. Pehe mimo jiné varuje před problémy na evropském kontinentě v roce 2012. Je zde nebezpečí bankrotů států i celé eurozóny. Problém vidí také v bouřící se společnosti. Zároveň však tento rok vnímá jako rok potenciálu ve změnu chodu světa. „Představa některých politiků, že tento globální požár zkrotí „renacionalizací“ politiky, tedy útekem do útrob už beztak vyčerpaných národních států, je směšná. Šermovat například v českém případě tváří v tvář tomuto globálnímu požáru sv. Václavem, husity, řečmi o suverenitě, či vlastní měnou je stejně účinnou zbraní, jako je plácačka na mouchy proti útoku lví smečky.“³⁶

A dále dodává: „Bohužel stejně slabá je i schopnost politických elit zvednout hozenou rukavici ekonomické globalizace a jednat „globálně“ v politice. I proto je jen malá naděje, že se řešení krize podaří najít ve strukturovaném politickém procesu na mezinárodní úrovni, jak jsme bohužel zatím viděli v případě politické impotence Evropské unie. Hybnou silou roku 2012 tedy bude nejspíš chaos vzešlý z „rozhořčení“, který má ovšem často spíše destruktivní než konstruktivní potenciál.“³⁷

Zuzana Roithová³⁸

³⁴ VLACHOVÁ, K. *Europesimismus a eurooptimismus ve veřejném mínění v EU a v ČR* [online]. 2.9.2004 [cit. 10.4.2012]. Dostupné z:

<<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=185&lst=121>>

³⁵ Jiří Pehe je politický analytik a autor knih o politice i beletrie. Publikoval články a analytické studie o vývoji ve východní Evropě pro americké, české a německé deníky a vědecké časopisy. *Životopis Jiřího Pehe* [online]. [cit. 14.3.2012]. Dostupné z: <<http://www.pehe.cz/zivotopis/zivotopis-curriculum-vitae>>

³⁶ PEHE, J. *Vstupujeme do roku globálního rozhořčení* [online]. 2.2.2012 [cit. 8.3.2012]. Dostupné z: <<http://www.pehe.cz/Members/redaktor/vstupujeme-do-roku-globalniho-rozhorceni>>

³⁷ PEHE, J. *Vstupujeme do roku globálního rozhořčení* [online]. 2.2.2012 [cit. 8.3.2012]. Dostupné z: <<http://www.pehe.cz/Members/redaktor/vstupujeme-do-roku-globalniho-rozhorceni>>

³⁸ MUDr. Zuzana Roithová, MBA je v současné době členkou KDU-ČSL. V roce 2009 byla znovu zvolena poslankyní Evropského parlamentu (poprvé v roce 2004), je předsedkyní české národní delegace v rámci poslaneckého klubu Evropské lidové strany, členkou Výboru pro vnitřní trh a ochranu spotřebitele a zastupující členkou ve Výboru pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci, Výboru

Zuzana Roithová např. tvrdí: „Jak přemýšlet o Evropě a České republice v roce 2012? Jedině jako o nás: není už totiž „my a oni“, jsme integrální součástí Evropské unie - jednotného prostoru svobody, bezpečnosti a volného trhu. Prostoru, kde se skoro bez překážek pohybují lidé, zboží, služby i kapitál; prostoru, který vytváří třetinu světového domácího produktu; prostoru, který nespojuje jen obchodní smlouvy, ale především společné hodnoty. KDU-ČSL má proto v přemýšlení o Evropě jednu nesmírnou výhodu: hodnoty, na nichž sedmadvacítka a sociálně-tržní evropský model vyrostly, jsou křesťanské.“³⁹

A dále pokračuje: „Jakou roli má pak v evropském kontextu omílání suverenity? Národní suverenita je z mezinárodně-právního hlediska nejlépe zakotvena a chráněna smlouvami, díky nimž jsme v Severoatlantické alianci a Evropské unii. A mohu Vás ujistit, že nám ani v jednom případě Brusel v zásadních otázkách nic nediktuje. Ve společných politikách členské státy pravomoci sdílejí - není to nikdy o nás bez nás.“⁴⁰

Václav Klaus⁴¹

Na druhé straně barikády stojí prezident České republiky Václav Klaus. Ve svém novoročním projevu v roce 2012 např. pronesl: „I když se naše země pohybuje v mírně pozitivním trendu, ukazuje se, že to nestačí. Nerealistická očekávání spojená se vstupem do Evropské unie a se slibovaným přínosem, který měl tento vstup – jaksi sám o sobě – pro nás mít, se nenaplnila. Práh našeho očekávání a našich nároků jsme si zvedli příliš vysoko. Propast mezi skutečností a těmito nezodpovědně vytvořenými očekáváními dosáhla díky tomu asi největší velikosti za celý polistopadový, již 22 let trvající

pro práva žen a rovnost pohlaví a Podvýboru pro bezpečnost a obranu. *Životopis MUDr. Zuzany Roithové* [online]. [cit.10.3.2012]. Dostupné z: <<http://www.roithova.cz/zivotopis>>

³⁹ ROITHOVÁ, Z. *Moje názory*[online]. 21.1. 2012 [cit.10.3.2012]. Dostupné z: <http://www.roithova.cz/moje_nazory/1260/>

⁴⁰ Tamtéž.

⁴¹ Prof. Ing. Václav Klaus, CSs. je druhým polistopadovým prezidentem České republiky (Zvolen v roce 2003, v roce 2008 znovuzvolen). Za svou více než 20letou politickou kariéru a výraznou publikační činnost byl odměněn řadou mezinárodních cen, řádů a vyznamenání a čestných doktorátů. *Prof. Ing. Václav Klaus, CSc. - životopisná data* [online]. c2010 [cit.15.3.2012]. Dostupné z: <<http://www.klaus.cz/clanky/2470>>

vývoj.⁴² Václav Klaus vydal i řadu knih, kde mj. naráží na evropskou integraci. Např. v roce 2011 vyšla kniha „Evropská integrace bez iluzí“.

Petr Mach⁴³

Mezi odpůrce EU je možné uvést Petra Macha. Mach v jednom z rozhovorů uvedl: „...Jsem velkým zastáncem cestování bez víz a zastáncem volného obchodu. Na to ale EU nepotřebujeme. EU je o přerozdělování peněz – o posílání daní do Bruselu a o žádání dotací z Bruselu. Je to velmi byrokratický systém. EU je také o nařizování obrovského množství věcí, tedy o omezování osobní svobody. Zákaz žárovek je jen špičkou obrovského ledovce zákazů a omezení. Je to hrozně nákladné – benzín, potraviny, elektřina zdražují z velké části kvůli všemožným evropským směrnicím a nařízením. EU na tuto přebyrokratizovanost jednou dojde, proto si myslím, že by bylo lepší pro naši republiku co nejdřív z EU jednostranně odejít.“⁴⁴

Ve své knize „Jak vystoupit z EU“ (2010) v návaznosti na projev V. Klause při podepsání Lisabonské smlouvy mimo jiné uvedl: „Chci suverénní samostatnou Českou republiku. Chci, aby Česká republika byla opět suverénním státem, aby české zákony opět tvořil jen český parlament, který se zodpovídá českým voličům. Chci prosperující Českou republiku, která bude svým občanům a návštěvníkům zajišťovat svobodu. Tento můj postoj není nikterak protievropský či izolacionistický. Volný obchod, cestování bez víz, přátelské vztahy a spolupráce s ostatními národy se nevylučují se samostatnou státní existencí. Naopak. Jsem přesvědčen, že samostatná Česká republika, která nemusí přispívat do bruselského rozpočtu, žádat o dotace a plnit všelijaká nařízení, je lepší zárukou mezinárodního přátelství a spolupráce než podřízené postavení.“⁴⁵

⁴² KLAUS, V. *Projevy a vystoupení* [online]. c2010, 1.1. 2012 [cit.15.3.2012]. Dostupné z: <<http://www.klaus.cz/clanky/3011>>

⁴³ Ing. Petr Mach, Ph.D. je ekonom, spoluzakladatel a předseda politické Strany svobodných občanů, bývalý externí poradce Prezidenta republiky pro ekonomiku (2003-2007), nyní vyučující na Vysoké škole finanční a správní, Vysoké škole ekonomie a managementu a také autor knih a článků o EU. *Životopis* [online]. c2003-2005 [cit.10.3.2012]. Dostupné z: <<http://petrmach.cz/cze/stranka.php?sekce=8>>

⁴⁴ Petr MACH: *Na gymnáziu jsem si vysloužil dvojku z chování* [online]. c2003-2005, 16.6. 2011 [cit.10.3.2012]. Dostupné z: <<http://petrmach.cz/cze/prispevek.php?ID=541>>

⁴⁵ MACH, P. *Jak vystoupit z EU*. 1 vyd. [Praha]: Laissez Faire, 2010. 103 s. ISBN 978-80-254-6624-7. Str. 51

3 Postavení občana České republiky v rámci Evropské unie

Vstupem České republiky do EU se každý občan ČR stal zároveň občanem Unie. Tento status zaručuje každému z nás určitá evropská práva a také podíl na spolurozhodování o činnosti EU.

3.1 Občanství Evropské unie

Pojem evropské občanství byl zaveden v Maastrichtské smlouvě (1992). Občan EU má tak základní osobní právo se pohybovat a žít kdekoli v rámci EU. Občanstvím EU má být také posílena a ustálena evropská identita.⁴⁶

Občanství EU bylo rozšířeno v Amsterodamské smlouvě (1997). Článek 17 sděluje, že občan členského státu EU je zároveň občanem EU, občanství EU pouze doplňuje státní příslušnost. V článku 18 je uveden výše zmíněný svobodný pohyb občana v rámci členských zemí.⁴⁷

Lisabonská smlouva (2009) článek 17 mění pouze formálně (článek 9 SEU přebírá znění), obsah zůstává stejný. Znatelný posun oproti předchozím smlouvám nastává ve zdůrazňování role občana v EU a tím i dvojí legitimita EU (od států i od občanů), což naráží na odpor euroskeptiků.⁴⁸

V současné době funguje program Evropa pro občany, ze kterého se financuje např. oblast občanské účasti a demokracie na úrovni EU, společenského dopadu politik EU a v neposlední řadě zaměstnanosti. Práva občanů EU obsahuje program Základní práva a občanství.

3.2 Práva občana Evropské unie

Občanství EU přináší další občanská práva, která doplňují práva plynoucí z národního občanství.

Základní politická práva občana EU (podle Charty základních práv EU z roku 2000):

⁴⁶ *Život v prostoru svobody, bezpečí a práva: justice a vnitřní věci v Evropské unii*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra; Odbor tisku a public relations, 2002. 40 s. ISBN 80-238-8388-7. Str. 8

⁴⁷ *Občanství Evropské unie* [online]. c2005-2012 [cit.10.4.2012]. Dostupné z: <<http://obcan.ecn.cz/index.shtml?w=e&x=238616>>

⁴⁸ *Občanství EU* [online]. c2008 [cit.10.3.2012]. Dostupné z: <<http://www.lisabonska-smlouva.eu/obcanstvi-eu/>>

- Právo volit a být volen do Evropského parlamentu: Určuje stejné podmínky pro volbu a zvolení do Evropského parlamentu pro všechny občany ve všech členských zemích.

- Právo volit a být volen v komunálních volbách: Každý občan EU má právo volit a být volen v obecních volbách v místě současného pobytu v členské zemi EU.

- Právo na dobrou správu: Určuje nestranné, spravedlivé a v přiměřené lhůtě jednání institucí a orgánů EU. Dále právo být slyšen dříve než před přijetím správního opatření s možnými negativními důsledky, také právo na přístup ke spisu ve vlastní věci za daných podmínek, právo na odůvodnění rozhodnutí. Každý občan EU má i právo na napravení škod způsobené institucemi či úředníky. V neposlední řadě může každý občan EU korespondovat s institucemi EU v jakémkoliv úředním jazyce, daná instituce musí odpovědět ve stejném jazyce, pakliže to občan EU vyžaduje.

- Právo na přístup k dokumentům: Určuje možnost k nahlédnutí do dokumentů Evropského parlamentu, Evropské rady a Evropské komise pro všechny občany EU i fyzické a právnické osoby se zaregistrovaným sídlem v členských zemích EU.

- Právo k přístupu k veřejnému ochránci práv: Určuje možnost k obrácení se na Evropského ombudsmana pro všechny občany EU i fyzické a právnické osoby se zaregistrovaným sídlem v členských zemích EU (výjimka v případech týkající se rozhodování Evropského soudního dvora a Soudu prvního stupně).

- Petiční právo: Každý občan EU i fyzické a právnické osoby se zaregistrovaným sídlem v členských zemích EU mohou podávat petice do Evropského parlamentu.

- Svoboda pohybu a pobytu: Určuje možnost volného pohybu, pobytu v rámci členských zemí EU pro všechny občany EU i občany nečlenských států s legálním pobytem na území členských zemí EU (článek 18).

- Právo diplomatické a konzulární ochrany: Každý občan EU má právo na diplomatickou a konzulární ochranu ve všech členských zemích EU, kde nemá jeho domovský stát zastoupení.⁴⁹

Evropská unie poskytuje občanům EU další práva např. Právo na rovné podmínky zaměstnanců, Právo na studium, vzdělávání se, přípravu na zaměstnání či v členských státech EU.⁵⁰

Výše zmíněná Charta základních práv EU navazuje na Smlouvy společenství a mezinárodní úmluvy (např. Evropská úmluva o lidských právech nebo Evropská sociální charta). Charta základních práv byla deklarována v roce 2000. V roce 2007 byla přejmenována na Listinu základních práv Evropské unie. Do popředí zájmů členských zemí se dostala při již zmiňované ratifikaci Lisabonské smlouvy. Po přijetí Lisabonské smlouvy se Listina základních práv EU stala právně závaznou.⁵¹

3.3 Vliv občana Evropské unie na chod jejích institucí

Každý občan EU může jednat s úřady ve svém rodném jazyce, pokud je úředním jazykem EU (viz právo na dobrou správu). Nyní má tento úřední status 23 jazyků: angličtina, bulharština, čeština, dánština, estonština, finština, francouzština, irština, itaština, litevština, lotyšština, maďarština, maltština, němčina, nizozemština, polština, portugalština, rumunština, slovenština, slovinština, španělština, švédština a řečtina.⁵²

Evropský parlament

Evropský parlament je volen přímo občany EU. Právě tato instituce je považována za ochránce zájmů a práv občanů. Jak již bylo zmíněno, občané zde mohou využít např. petiční právo. Mezi hlavní pravomoci Evropského parlamentu patří: legislativní, rozpočtová pravomoc a kontrola výkonné moci. Parlament také jmenuje Evropského ombudsmana.⁵³

⁴⁹ POMAHAČ, R. *Evropské právo: (stručný přehled)*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2003, 203 s. ISBN 80-246-0576-7. Str. 81-83

⁵⁰ *Evropské občanství* [online]. c2003-2006 [cit.14.3.2012]. Dostupné z: <<http://obcan.ecn.cz/index.shtml?w=e&x=238616>>

⁵¹ *Charta základních práv EU* [online]. c2005-2012 [cit.14.3.2012]. Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/627/sekce/charta-zakladnich-prav-eu/>>

⁵² *Komunikace občanů s úřady v Evropské unie* [online]. c2005-2012 [cit.14.3.2012]. Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/664/sekce/komunikace-obcanu-s-urady-v-evropske-unii/>>

⁵³ *Instituce Evropské unie*. 1. čes. vyd. Praha: Informační centrum Evropské unie, 2002. 50 s. ISBN 80-238-8100-0. Str. 10-11

Evropský ombudsman

Instituce Evropského ombudsmana byla vytvořena na základě Maastrichtské smlouvy. První evropský veřejný ochránce však byl zvolen až v roce 1995. Stížnosti veřejnému ochránci mohou podat občané EU i občané s bydlištěm v členském státě. Stěžovat si také mohou např. podniky, sdružení, které mají své sídlo registrované v EU. Tyto stížnosti se týkají špatné správy orgánů a institucí EU. Jestliže daný případ podléhá pravomoci Soudního dvoru, Soudu prvního stupně a Soudu pro veřejnou službu, nespadá pod veřejného ochránce. Od roku 2003 tuto funkci zastává Nikiforos Diamandouros (Řecko).⁵⁴

V říjnu 2011 N. Diamandouros předložil v Parlamentu výroční zprávu za rok 2010.

„Stížnosti v roce 2010:

- téměř 58% stížností bylo podáno prostřednictvím internetu;
- nejvíce stížností v přepočtu na obyvatele přišlo z Lucemburska, nejméně z Velké Británie;
- z České republiky přišlo 63 stížností;
- 219 stížností bylo podáno na Evropskou komisi, 35 na EPSO (Evropský úřad pro výběr personálu) a 22 proti Evropskému parlamentu;
- 52 % případů bylo uzavřeno do tří měsíců;
- v roce 2010 bylo podáno 2667 stížností od občanů, podniků, sdružení, nevládních organizací a regionálních kanceláří (3 098 v roce 2009).“⁵⁵

Evropská komise

⁵⁴ *Občan a Evropský ombudsman* [online]. c2005-2012 [cit.14.3.2012]. Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/629/sekce/obcan-a-evropsky-ombudsman/>>

⁵⁵ *Evropský veřejný ochránce práv Nikiforos Diamandouros: "Jsem rád, když mohu pomoci občanům"* [online]. 7.11.2011 [cit.14.3.2012]. Dostupné z: <<http://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/content/20111027STO30522/html/Evropsk%C3%BD-ve%C5%99ejn%C3%BD-ochr%C3%A1nce-pr%C3%A1v-Jsem-r%C3%A1d-kdy%C5%BE-mohu-pomoci-ob%C4%8Dan%C5%AFm>>

Evropská komise je pro svou úlohu a pravomoci v centru rozhodování EU. Komise má 3 hlavní funkce: zákonodárná iniciativa, strážce Smluv, řízení a výkon politik Unie a mezinárodních obchodních vztahů.

Komise dohlíží na uplatňování práv občanů EU daných ve Smlouvě. V roce 2009 si tato instituce vztyčila za hlavní úkol posilování občanství EU. V roce 2010 Komise vydala Zprávu o občanství, kde popsala hlavní překážky občanů EU při využití svých práv v každodenním životě. V dokumentu také uvedla kroky k jejich odstranění. Dále komise přidala Zprávu o pokroku na cestě ke skutečnému občanství EU. Tyto texty vycházejí z veřejné konzultace o tom, jak posílit práva spojená s občanstvím EU.⁵⁶

„Lisabonská smlouva zavedla novou formu veřejné účasti pro evropské občany, kterou je občanská iniciativa. Občanská iniciativa umožňuje jednomu milionu občanů, kteří jsou státními příslušníky významného počtu zemí EU, vyzvat přímo Evropskou komisi, aby předložila návrhy legislativních aktů v oblastech, v níž jí to umožňují její pravomoci.“⁵⁷

Evropský soudní dvůr

Soudní dvůr Evropských společenství (či Evropský soudní dvůr) představuje „společně se soudy vnitrostátními soudní moc Společenství. Hlavním úkolem Soudního dvora je jednotný výklad práva Společenství a rozhodování o jeho platnosti.“⁵⁸

Každý občan EU má možnost přístupu k Soudnímu dvoru nebo k Soudu prvního stupně dvěma způsoby: přímá cesta, nepřímá cesta. Jestliže je daný případ řešen vnitrostátními soudy a týká se práva Společenství, může (v určitých případech musí) přerušit řízení a podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce. Touto žádostí chce dosáhnout výkladu nebo přezkumu daného problému Soudním dvorem. Občan se může v rámci tohoto řízení dostavit k Soudnímu dvoru – nepřímý přístup. Je-li občan daným případem osobně dotčen nebo je adresátem rozhodnutí přijaté orgánem EU, může se proti tomuto rozhodnutí přímo ohradit před Soudem prvního stupně – přímý přístup.⁵⁹

⁵⁶ *Občanství EU* [online]. 3.2.2012 [cit.10.3.2012]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/justice/citizen/index_cs.htm>

⁵⁷ Tamtéž.

⁵⁸ *Občan a Evropský soudní dvůr* [online]. c2005-2012 [cit.14.3.2012]. Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/630/sekce/obcan-a-evropsky-soudni-dvur/>>

⁵⁹ Tamtéž.

Důležité: „Občan nemůže k soudu Společenství podat žalobu proti jiné osobě (fyzické či právnické) nebo proti členskému státu.“⁶⁰

Evropský hospodářský a sociální výbor

Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) byl založen v roce 1957 Římskou smlouvou. EHSV má 3 hlavní funkce: radit Radě, Komisi a Evropskému parlamentu, podporovat občanskou společnost ve vztahu k politice EU a podporovat role občanské společnosti v nečlenských státech EU včetně vybudování poradních struktur.

„Naši členové zastupují široké spektrum hospodářských, sociálních a kulturních zájmů svých domovských zemí. Jejich práce se dělí do tří skupin, jimiž jsou: „Zaměstnavatelé“, „Zaměstnanci“ a „Různé zájmy“ (např. zemědělci, spotřebitelé, environmentalisté, rodiny, nevládní organizace atd.). Právě takto budují členové EHSV most mezi EU a organizacemi občanské společnosti v členských státech.“⁶¹

SOLVIT centrum

Služby SOLVIT centra může občan EU využít, když jiný členský stát nerespektuje jeho práva. Tato služba je alternativní, neformální, rychlá oproti zdoluhavým soudním řízením. Avšak vzhledem k neformálnímu řešení problémů nelze většinou o tuto službu zažádat v již probíhajícím soudním řízení a také v případech dvou soukromých subjektů (zaměstnanec – zaměstnavatel, dva podniky navzájem). SOLVIT centra se nachází ve všech členských státech EU, ale také v Norsku, Lichtenštejnsku a na Islandu.⁶²

Volbou do evropského parlamentu, svých národních zástupců, ale také veřejnými konzultacemi může občan EU ovlivnit chod této instituce. Výše zmíněné konzultace Komise slouží např. k návrhům politik či k vytvoření tzv. bílých a zelených knih. Do chodu EU můžete také výrazně zasáhnout pomocí organizací občanské společnosti (např. neziskové organizace).⁶³

⁶⁰ *Občan a Evropský soudní dvůr* [online]. c2005-2012 [cit.14.3.2012]. Dostupné z:

<<http://www.euroskop.cz/630/sekce/obcan-a-evropsky-soudni-dvur/>>

⁶¹ *Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV)* [online]. c2010 [cit.15.3. 2012]. Dostupné z:

<<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.cs.home>>

⁶² *Občan a úřady členských států – služba SOLVIT* [online]. c2005-2012 [cit.15.3. 2012]. Dostupné z:

<<http://www.euroskop.cz/663/sekce/obcan-a-urady-clenskych-statu-služba-solvit/>>

⁶³ *Občan v EU* [online]. c2003-2006 [cit.15.3. 2012]. Dostupné z:

<<http://obcan.ecn.cz/index.shtml?apc=ej--1-&t=238614>>

4 Vliv Evropské unie na sociálně-edukační sféru České republiky

Evropská unie v rámci své vzdělávací a kulturní politiky ovlivňuje činnost národních politik. Unie pomocí různých kritérií či programů sjednocuje sociálně-edukační sféru členských států, a určuje směr a cíle jejich budoucího fungování v dané oblasti.

4.1 Vzdělávací politika Evropské unie na prahu 21. století

Členské státy EU odpovídají za obsah výuky, organizaci vzdělávacího systému a v neposlední řadě za systém odborného vzdělávání. Unie svou snahu vynakládá na rozvoj této oblasti a spolupráci členských zemí. V roce 2002 tak vznikl program Vzdělávání a odborná příprava 2010 (v rámci Lisabonské strategie), který měl zkvalitnit a zefektivnit vzdělávací systémy, systémy odborné přípravy a maximalizovat jejich dostupnost.⁶⁴

Vzdělávání a odborná příprava 2010 navázala na tzv. Kodaňskou deklaraci (2002) a z ní vycházející tzv. kodaňský proces. Ten měl po dobu 2002 – 2010 zlepšit efektivitu, kvalitu a atraktivitu odborného vzdělávání a přípravy v Evropě.⁶⁵

„Kodaňský proces obsahuje:

- politický rozměr, jehož cílem je stanovit společné evropské cíle a reformovat vnitrostátní systémy pro odborné vzdělávání a přípravu;
- rozvoj společných evropských rámců a nástrojů, které zvyšují transparentnost a kvalitu kompetencí a kvalifikací a usnadňují mobilitu;
- spolupráce pro podporu vzájemného učení na evropské úrovni a pro zapojení všech příslušných zainteresovaných stran na vnitrostátní úrovni.

Priority stanovené Kodaňskou deklarací poskytují základ pro dobrovolnou spolupráci v oblasti odborného vzdělávání a přípravy. Cílem do roku 2010 je:

- posílení evropského rozměru v oblasti odborného vzdělávání a přípravy;

⁶⁴ *Vzdělání a školství* [online]. c2005-2012 [cit.20.3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/670/sekce/vzdelani-a-skolstvi/>>

⁶⁵ *Historie vzdělávání v EU* [online]. c2008 [cit.20.3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.nuov.cz/historie-vzdelavani-v-eu>>

- zvýšení informačních, poradenských a konzultačních služeb a transparentnosti v oblasti odborného vzdělávání a přípravy;
- rozvoj nástrojů pro vzájemné uznávání a validaci dovedností a kvalifikací;
- zlepšení zajišťování kvality v odborném vzdělávání a přípravě.⁶⁶

Kodaňský proces postupně rozvíjely Maastrichtské komuniké (2004), Helsinské komuniké (2006) a Komuniké z Bordeaux (2008). Zatím poslední úřední zpráva Komuniké z Brugg (2010) posiluje evropskou spolupráci v odborném vzdělávání a přípravě v letech 2011 – 2020.⁶⁷

„Mají-li odborné vzdělávání a příprava reagovat na současné a budoucí výzvy, musí evropské systémy vzdělávání a odborné přípravy:

- být flexibilní a vysoce kvalitní;
- přizpůsobit se vývoji na trhu práce a mít lepší pochopení pro vznikající odvětví a dovednosti;
- zajistit poskytování snadno dostupného odborného vzdělávání a přípravy uzpůsobených potřebám klientů;
- zajistit udržitelnost a špičkovou úroveň odborného vzdělávání a přípravy pomocí společného přístupu k zajišťování kvality;
- posílit možnosti občanů přizpůsobit se novému vývoji a zvládat změny, což jim umožní získávat klíčové kompetence;
- být začleňující;
- usnadnit a podporovat mezinárodní mobilitu studentů i učitelů odborného vzdělávání a přípravy;

⁶⁶ Kodaňský proces: posílená evropská spolupráce v oblasti odborného vzdělávání a přípravy [online]. 8.4. 2011 [cit.20.3.2012]. Dostupné z:

<http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/vocational_training/ef0018_cs.htm>

⁶⁷ Tamtéž.

- zajistit udržitelné financování odborného vzdělávání a přípravy a účinné a udržitelné využívání těchto finančních prostředků.⁶⁸

Výše zmíněné klíčové kompetence jsou vymezeny v tzv. Doporučení o klíčových kompetencích pro celoživotní učení (Evropský parlament a Rada – 2006). Jedná se o 8 klíčových kompetencí (kombinace znalostí, dovedností, postojů), které jsou ve znalostní společnosti zásadní, zvyšují hodnotu např. na trhu práce, v sociální soudržnosti. Tyto schopnosti by měli získat žáci a studenti během povinného vzdělání a přípravy (připravenost na dospělost, zaměstnání, další vzdělávání) i dospělí lidé během svého života. Mezi 8 klíčových schopností patří: komunikace v mateřském jazyce, komunikace v cizích jazycích, matematická schopnost a základní schopnosti v oblasti vědy a technologií, schopnost práce s digitálními technologiemi, schopnost učit se, sociální a občanské schopnosti, smysl pro iniciativu a podnikavost, kulturní povědomí a vyjádření.⁶⁹

Od roku 2008 je také platné doporučení k Evropskému rámci kvalifikací (EQF), které má zavést jednotný přístup v kvalifikacích jednotlivců (v systémech vzdělávání a odborné přípravy) v rámci členských států EU. EQF se skládá z 8 referenčních úrovní.⁷⁰

Program Vzdělávání a odborná příprava 2010 platil od roku 2002 do roku 2010. V roce 2009 byl tak schválen (ministry školství v EU) navazující dokument Strategický rámec evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě (ET 2020 – resp. Education and Training 2020). Tento dokument se zaměřuje na celoživotní učení, má čtyři strategické cíle:

- realizovat celoživotní učení a mobilitu;
- zlepšit kvalitu a efektivitu vzdělávání a odborné přípravy;
- prosazovat spravedlivost, sociální soudržnost a aktivní občanství;
- zlepšit kreativitu a inovace, včetně podnikatelských schopností, na všech úrovních vzdělávání a odborné přípravy.⁷¹

⁶⁸ *Kodaňský proces: posílená evropská spolupráce v oblasti odborného vzdělávání a přípravy* [online]. 8.4. 2011 [cit.20.3.2012]. Dostupné z:

<http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/vocational_training/ef0018_cs.htm>

⁶⁹ *Klíčové schopnosti pro celoživotní učení* [online]. 3.3. 2011 [cit.20.3.2012]. Dostupné z:

<http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11090_cs.htm>

⁷⁰ *Evropský rámec kvalifikací pro celoživotní učení* [online]. c2006-2012 [cit.20.3.2012]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/evropsky-ramec-kvalifikaci-pro-celozivotni-uceni>>

Strategický rámec ET 2020 vymezují také tzv. evropské referenční ukazatele – European benchmarks. „Jedná se o cílové hodnoty průměrných výsledků všech zemí EU ve společných prioritních oblastech, které by měly být dosaženy do roku 2020.“⁷²

„Vzdělávací cíle pro rok 2020 a výsledky z roku 2011:

- snížit podíl osob s nedokončeným vzděláním na méně než 10 % – od roku 2003 se počet žáků, kteří nedokončili střední nebo základní školu, snížil na přibližně 14 %;
- zvýšit podíl osob ve věku 30-34 let s dokončeným vysokoškolským vzděláním na 40 % – mezi lety 2000 a 2009 se evropský průměr zvýšil o téměř 10 procent na 32,3 %;
- dosáhnout 95 % účasti dětí na předškolní docházce – nyní je to 92,3 %. I když devíti členskými zeměmi se již tohoto cíle podařilo dosáhnout a řada států se k němu blíží, několik zemí v tomto ohledu stále pokulhává;
- zlepšit schopnosti 15letých v oblasti porozumění psanému textu, matematice a přírodních vědách – do roku 2020 by v těchto základních dovednostech mohlo zaostávat maximálně 15 % žáků. V současné době nedokáže správně porozumět psanému textu přibližně 20 % dětí;
- zvýšit účast dospělých v programech celoživotního vzdělávání na 15 % – počet lidí, kteří se těchto programů účastí, se v poslední době trochu snížil (v 17 zemích EU činí méně než 10 %).⁷³

V rámci Evropské komise se vzděláváním a odborné přípravy zabývá tzv. Generální ředitelství pro vzdělávání a kulturu a také agentury Evropské středisko pro rozvoj odborné přípravy a Evropská vzdělávací nadace. V Evropském parlamentu tuto oblast zajišťuje Výbor pro kulturu a vzdělávání a Výbor pro zaměstnanost a sociální záležitosti. Rada Evropské unie disponuje Výborem pro vzdělávání a na úrovni ministrů

⁷¹ *Evropská spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě (Education and training 2020)* [online]. c2006-2012 [cit.20.3.2012]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/evropska-spoluprace-ve-vzdelavani>>

⁷² Tamtéž.

⁷³ *Jak zlepšit vzdělávání v EU?* [online]. 17.4. 2012 [cit.20.3.2012]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/news/culture/110419_cs.htm>

Radou pro vzdělávání, mládež a kulturu. V České republice tuto funkci plní Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

4.1.1 Zapojení České republiky do mezinárodní spolupráce v sociálně-edukační oblasti

Česká republika se do mezinárodních projektů v oblasti vzdělávání zapojuje prostřednictvím zahraniční rozvojové spolupráce (ZSR). Do roku 2009 bylo gestorem těchto projektů Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí (MZV). Od roku 2008 z důvodu reorganizace ZSR byly koncepční úkoly, výběrová řízení přesunuty pod MZV a nově vytvořenou Českou rozvojovou agenturu (ČRA). MŠMT se i nadále zapojuje do ZSR pomocí Rady pro ZSR a svých zástupců v pracovních skupinách.

Zde jsou příklady projektů v oblasti vzdělávání, jejichž gestorem bylo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy:

- podpora národního programu výuky lotyšského jazyka s cílem odstranění potenciálních bariér mezi jazykovými skupinami (Lotyšsko 2001);
- podpora rozvoje středoškolského a vysokoškolského vzdělávání v oblasti zemědělství (Namibie 2003-2005);
- obnova a rozvoj vzdělávacího systému ve středním Afghánistánu, výstavba pedagogického institutu a vedení kurzů "pro zkvalitnění výuky" pro učitele ZŠ a SŠ (2004-2005);
- podpora rozvoje studijních programů na Moldavské státní zemědělské univerzitě v Kišiněvě a sladování jejího vzdělávacího systému se standardy EU (2006-2008).⁷⁴

Česká republika se dále aktivně podílí na evropské spolupráci v oblasti vzdělávání v rámci organizací: Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD), Rada Evropy, Organizace spojených národů (OSN) a Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO). V neposlední řadě se ČR podílí na programech Evropské unie na podporu vzdělávání, odborného vzdělávání a přípravy a výchovy.

⁷⁴ *Seznam ukončených projektů* [online]. C2006-2012 [cit.20.3.2012]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/seznam-ukoncenyh-projektu>>

4.1.1.1 Programy Evropské unie na podporu vzdělávání

Národní agentura pro evropské vzdělávací programy (NAEP) je hlavním koordinátorem vzdělávacích programů spolufinancovaných EU. Tyto programy jsou zařazeny od roku 2007 v tzv. Programu celoživotního učení.

Program celoživotního učení je platný po období 2003 – 2013, jehož rozpočet činí 6,97 miliard EUR. Tento program zahrnuje programy Comenius, Erasmus (viz kapitola 5.1.1.1), Leonardo da Vinci, Grundtvig, Průřezový program a Jean Monnet viz kapitola 5.1.1.1). V roce 2012 se Program celoživotního učení využívá ve 27 členských státech EU a také v Norsku, Islandu, Lichtenštejnsku, Švýcarsku, Chorvatsku a Turecku.⁷⁵

Comenius

Program Comenius je zejména určen mateřským, základním a středním školám. Slouží k vzájemnému porozumění mladých lidí napříč EU. Také učí dovednostem např. pro budoucí zaměstnání pomocí mobility, spolupráce členských zemí, doprovodných aktivit atd.⁷⁶

Leonardo da Vinci

Leonardo da Vinci je zaměřen na odborné vzdělávání a přípravu na jiné než vysokoškolské úrovni. Tento program nabízí projekty mobility, partnerství, přenosu a vývoje inovací, doprovodných aktivit a jiné. Pracuje na zvýšení kvality, atraktivity odborného vzdělávání a přípravy, na vývoji a přezkoumávání evropského systému převodu kreditů pro odborné vzdělávání a přípravu (ECVET) a realizuje výše zmíněné EQF.⁷⁷

Grundtvig

⁷⁵ *Program celoživotního učení* [online]. c2007-2012 [cit. 8.4.2012]. Dostupné z: <http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=17&>

⁷⁶ *Comenius* [online]. c2007-2012 [cit. 8.4. 2012]. Dostupné z: <http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=19&>

⁷⁷ *Leonardo da Vinci* [online]. c2007-2012 [cit. 8.4. 2012]. Dostupné z: <http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=62&>

Grundtvig se specializuje na vzdělávání dospělých osob. Pomocí mobility, workshopů, dobrovolnických projektů, tematických sítí se snaží o zlepšení kvality spolupráce, mobility, inovací ve vzdělávání dospělých, v celoživotním učení.⁷⁸

Průřezový program

Průřezový program obsahuje 4 klíčové aktivity: spolupráci a inovaci politik v oblasti celoživotního učení, jazyky, ICT (využití informačních a komunikačních technologií) a diseminaci a šíření výsledků.

Další programy NAEP jsou např. Tempus (viz 5.1.1.1 kapitola), Erasmus Mundus (viz 5.1.1.1 kapitola), Finanční mechanismy EHP/Norska (viz 5.1.1.1 kapitola), eTwinning a SCIEX-NMS^{ch}.

eTwinning

eTwinning se soustředí na informační a komunikační technologie (ICT), jejichž pomocí podporuje spolupráci škol na dálku.

SCIEX-NMS^{ch}

SCIEX-NMS^{ch} (Scientific Exchange Programme between the New Member States of the EU and Switzerland) je platný v období 2009 – 2016. Jedná se o stipendijní fond švýcarsko-české spolupráce v rámci snížení hospodářských a sociálních rozdílů v rozšířené Evropské unie (posilování vědeckých kapacit). Tato spolupráce se také týká Estonska, Litvy, Lotyšska, Maďarska, Polska, Slovenska a Slovinska.⁷⁹

„NAEP podává informace také o dalších programech řízených přímo Evropskou komisí. Jedná se o programy spolupráce s mimoevropskými zeměmi v oblasti vzdělávání: Asia-link (EU-Asie), Alban (EU-Latinská Amerika), Atlantis (EU-USA), EU-Kanada, EU-Japonsko, EU-Austrálie, EU-Nový Zéland, EU-Korea.“⁸⁰

Mládež v akci

⁷⁸ Grundtvig [online]. c2007-2012 [cit.8.4.2012]. Dostupné z: <http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=63&>

⁷⁹ SCIEX-NMS^{ch} Švýcarska [online]. c2007-2012 [cit.8.4.2012]. Dostupné z: <http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=520&>

⁸⁰ Vzdělávací programy EU [online]. c2005-2012 [cit.8.4.2012]. Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/612/sekce/vzdelavaci-programy-eu/>>

Program Mládež v akci spadá pod Českou národní agenturu Mládež (ČNA Mládež), jež je součástí Národního institutu dětí a mládeže. Tento program je platný od roku 2007 do roku 2013 s rozpočtem 885 milionů EUR. Zabývá se volnočasovými aktivitami mladých lidí a navazuje na program Mládež (2000 – 2006). V současné době poskytuje 5 akcí (věk účastníků 13 – 30 let): Mládež pro Evropu, Evropská dobrovolná služba, Mládež ve světě, Systémy na podporu mládeže, Podpora evropské spolupráce v oblasti mládeže. V rámci těchto aktivit dochází např. k mezinárodní výměně mládeže, dobrovolným službám, projektům či seminářům.⁸¹

Marie Curie

Program Marie Curie se od roku 1996 snaží o rozvoj vědců. Rozpočet na období 2007 – 2013 činí 4,7 miliard EUR (80 % na odbornou přípravu vědců do 30 let). V roce 2010 dosáhl počet podporovaných vědců 50 000 (40% žen).⁸²

Pro období 2014 – 2020 Evropská komise plánuje spojení všech programů pro mobilitu mladých lidí a spolupráci škol v jeden „superprogram“ (tzv. Erasmus pro všechny) a vytvoření podprogramu pro sport. Dále navrhuje 73% zvýšení rozpočtu na 19 miliard EUR.⁸³

4.2 Kulturní politika Evropské unie na prahu 21. století

Kulturní politika EU zasahuje do oblastí jiných politik např. oblast vzdělávání, vědecký výzkum, podpora informačních a komunikačních technologií a sociální a regionální rozvoj. Propojení vzdělávání a kultury je možné ukázat na příkladu regionální politiky, kdy EU dotuje provoz hudebních škol.⁸⁴ Součástí kulturní politiky je i audiovizuální oblast.

V roce 2006 byla Evropskou komisí předložena tzv. Evropská strategie pro kulturu (2007 přijata). Tento historicky první dokument EU, který formuluje roli kultury ve vnitřních evropských politikách i v rámci vnějších vztahů má 3 hlavní cíle:

⁸¹ *Program Evropské unie Mládež v akci* [online]. c2007-2012 [cit.8.4.2012]. Dostupné z: <<http://www.mladezvakci.cz/informace-o-programu/o-programu-mladez-v-akci/>>

⁸² *Program Marie Curie financuje svého 50 000 výzkumníka* [online]. 9.12. 2010 [cit.8.4.2012]. Dostupné z: <<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/1690&format=HTML&aged=1&language=CS&guiLanguage=en>>

⁸³ *Jak zlepšit vzdělávání v EU* [online]. 17.4. 2012 [cit.8.4.2012]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/news/culture/110419_cs.htm>

⁸⁴ *Kultura* [online]. 17.4. 2012 [cit.20.5.2012]. Dostupné z: <http://europa.eu/pol/cult/index_cs.htm>

1. Podpora kulturní rozmanitosti a mezikulturního dialogu - ve smyslu prevence (šíření tolerance, zapojení sociálně slabých či jinak marginalizovaných skupin obyvatelstva do života společnosti, osvojení si mezikulturní komunikace, podpora výuky jazyků, podpora mobility studentů, vědců i umělců, stimulace celoživotního vzdělávání), ve smyslu dialogu (náboženský dialog, národnostní dialog, etnický dialog apod.)⁸⁵

2. Podpora kultury jako katalyzátoru kreativity v rámci Lisabonské strategie – „Specifické cíle:

- podpora tvořivosti ve vzdělá(vá)ní (využití potenciálu tvorby jakožto metody pro celoživotní učení a podpora umění a kultury v neformálním i formálním vzdělávání (včetně učení se jazykům);
- zdokonalování manažerských schopností, znalosti podnikatelského prostředí a rozvoje inovačních zdrojů financování včetně sponzorství;
- rozvoj partnerství mezi kulturním odvětvím a jinými odvětvími (informační a komunikační technologie, výzkum, cestovní ruch, sociální.“⁸⁶

3. Podpora kultury jako životně důležitého prvku mezinárodních vztahů EU – „Specifické cíle:

- rozvoj politického dialogu se všemi zeměmi a regiony v oblasti kultury a podpora kulturní výměny mezi EU a třetími zeměmi a regiony;
- podpora přístupu kulturních statků a výrobků z rozvojových zemí na evropský trh i na ostatní trhy, a to prostřednictvím cílených činností a také prostřednictvím

⁸⁵ *Kultura a média* [online]. c2005-2012 [cit.10.4.2012]. Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/678/sekce/kultura-a-media/>>

⁸⁶ Communication on a European Agenda for Culture in a Globalizing World (Evropská agenda pro kulturu) [online]. c2005-2012 [cit.10.4.2012]. Dostupné z: <<http://www.programculture.cz/res/data/007/000842.pdf>>

dohod, které umožňují preferenční zacházení nebo opatření obchodní pomoci;

- využití vnějších a rozvojových politik na ochranu a podporu kulturní rozmanitosti prostřednictvím finanční a technické podpory, na jedné straně pro ochranu kulturního dědictví a přístup k němu, na straně druhé pro aktivní povzbuzení a podporu kulturních činností po celém světě;
- všechny programy a projekty spolupráce musí přihlížet k místní kultuře a přispívat k zvýšení přístupu lidí ke kultuře; obzvláště důležité je vzdělávání včetně prosazování začlenění kultury do osnov všech stupňů vzdělávání v rozvojových zemích;
- podpora aktivní účasti EU v činnostech mezinárodních organizací, které se zabývají kulturou, a v procesu Organizace spojených národů „Aliance civilizací“.⁸⁷

Pro období 2007 – 2013 vznikl v EU program Kultura, který si vztyčil cíle: propagace nadnárodní mobility kulturních aktérů, podpora nadnárodní mobility uměleckých děl a kulturních produktů, podpora mezikulturního dialogu. Projekty však mají své podmínky např. min. 3 mezinárodní subjekty (krátkodobé), min 6 mezinárodních subjektů (dlouhodobé projekty) a finanční dotaci.⁸⁸ Rozpočet činí přibližně 400 mil. EUR. Audiovizuální oblastí se zabývá program Media (2007 – 2013; 755 mil. EUR).

Oblastí kulturní politiky se zabývá Rada EU pro vzdělávání, mládež a kulturu (EYC). V Evropské komisi spadají kulturní záležitosti pod generální ředitelství pro vzdělávání a kulturu a audiovizuální problematika pod generální ředitelství pro informační společnost a média. V Evropském parlamentu tuto funkci zastává Výbor pro kulturu a vzdělávání.

⁸⁷ Communication on a European Agenda for Culture in a Globalizing World (Evropská agenda pro kulturu) [online]. c2005-2012 [cit. 10.4. 2012]. Dostupné z: <<http://www.programculture.cz/res/data/007/000842.pdf>>

⁸⁸ *O programu* [online]. c2012 [cit.10.4. 2012]. Dostupné z: <<http://www.programculture.cz/cs/o-programu>>

Od roku 2006 působí v EU tzv. Vzdělávací, audiovizuální a kulturní výkonná agentura (EACEA), která řídí některé evropské programy v této oblasti. Skládá se z 3 ředitelství: generální ředitelství pro vzdělávání a kulturu, generální ředitelství pro informační společnost a média a generální ředitelství Programy vnější spolupráce.

5 Evropská spolupráce v oblasti vysokoškolského vzdělávání

Česká republika se v rámci Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání a vstupem do EU zapojila do evropské spolupráce, jenž se snaží porovnávat a sjednotit rozdílné národní vysokoškolské systémy. Smyslem této spolupráce je zkvalitnění vysokoškolského vzdělávání, podporování mobility nejen studentů, ale i zaměstnanců v této oblasti a také zlepšení uplatnění absolventů na trhu práce.

5.1 Vývoj Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání

Významným mezníkem evropské spolupráce na poli vysokoškolského vzdělávání se stal rok 1998, kdy představitelé Francie, Itálie, Německa a Velké Británie podepsali deklaraci o harmonizaci výstavby Evropského systému vysokého školství, tzv. Sorbonnskou deklaraci. O rok později byla 29 evropskými státy uzavřena Boloňská deklarace, která zahájila tzv. Boloňský proces. Členské země se tak pokusily otevřít volný prostor vysokoškolskému vzdělávání. Jednalo se především o volný pohyb studentů a akademických pracovníků v Evropě. Sorbonnská a Boloňská deklarace reagovala na masifikaci vysokoškolského vzdělávání, snížený zájem mimoevropských studentů o studium v Evropě a snížení konkurenceschopnosti evropského vysokoškolského vzdělávání. Do roku 2010 měl vzniknout Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání (EHEA), pomocí kterého by se mohli studenti a pracovníci volně pohybovat, a jejich vzdělání a kvalifikace by byly platné v rámci EHEA.⁸⁹

V roce 2010 EHEA přijalo 47 zemí. „Zemím Boloňského procesu se podařilo vytvořit systém národních systémů s poměrně harmonizovanou architekturou studia řešenou ve třech stupních – bakalářském, magisterském a doktorském. Vytvořily si společné standardy a metodické postupy pro zabezpečování kvality, stejně jako zastřešující rámeček kvalifikací.“⁹⁰

5.1.1 Boloňský proces

Po podepsání Boloňské deklarace (1999) byl sestaven akční plán rozvoje vysokého školství v Evropě pro následujících 10 let. Tento plán především zahrnoval:

⁸⁹ *Boloňský proces* [online]. [cit.10.4.2012]. Dostupné z: <<http://bologna.msmt.cz/>>

⁹⁰ Tamtéž.

- schválení systému srozumitelných a srovnatelných stupňů vysokoškolského vzdělání mj. pomocí dodatku k diplomu;

- schválení systému rozdělení studia na dva cykly: pregraduální a postgraduální (v roce 2001 v Berlíně bylo rozhodnuto o třech cyklech: bakalářský, magisterský a doktorský);

- vypracování systému kreditů, které bude možné získat nejen z vysokoškolského vzdělání ale i z celoživotního učení;

- podpora mobility;

- podpora evropské spolupráce v oblasti udržování kvality.⁹¹

V následujících letech proběhly Pražská konference ministrů (2001), Berlínská konference ministrů (2003), Bergenská konference ministrů (2005), Londýnská konference ministrů (2007) a konference ministrů v Leuven a 1. Boloňské politické fórum (2009) a konference ministrů v Budapešti a ve Vídni a 2. Boloňské politické fórum (2010), které přinesly např.:

- spolupráci v rámci uznávání dokladů a využívání kreditů (ECTS);

- automatické obdržení dodatku k diplomu v cizím jazyce (2005);

- rámec kvalifikací pro evropský prostor vysokoškolského vzdělávání zahrnující zmíněné 3 cykly.

- V roce 2009 bylo stanoveno 10 hlavních oblastí pro příštích 10 let: sociální rozměr: rovný přístup ke studiu a větší absolventská úspěšnost

- celoživotní učení

- uplatnění absolventů

- učení orientované na studenta a vzdělávací poslání vysokého školství

- vzdělávání, výzkum a inovace

- mezinárodní otevřenost

⁹¹ *Historie Boloňského procesu* [online]. 11.8. 2011 [cit.10.4. 2012]. Dostupné z: <<http://bologna.msmt.cz/bolonsky-proces/historie-bolonskeho-procesu>>

- mobilita
 - shromažďování dat – spolupráce s Eurostat, Eurostudent a Eurydice
 - vícerozměrné nástroje pro zajištění transparentnosti vysokoškolských systémů
 - financování.
- V roce 2010 vznikl zmíněný EHEA.⁹²

5.1.2 Programy Evropské unie na podporu vysokoškolského vzdělávání

EU poskytuje zejména členským zemím řadu programů, které podporují mobilitu vysokoškolských studentů i pracovníků v oblasti vysokoškolského vzdělávání, vzdělávání v zahraničí a spolupráci vysokých škol.

Do programu celoživotního učení (viz kapitola 4.1.1.1) spadají mimo jiné programy Erasmus a Jean Monnet, které podporují vysokoškolské vzdělávání v rámci EU.

Erasmus

Program Erasmus je zaměřen na spolupráci vysokých škol (i vybraných vyšších odborných škol) EU a mobilitu jejich studentů, pedagogů a pracovníků. Tento program má již 25letou praxi.

Jean Monnet

Program Jean Monnet je zaměřen na vzdělávání a výzkum v oblasti evropské integrace na úrovni vysokoškolských institucí. Snaží se o vysokou kvalitu výuky, výzkumu a reflexe ve studiích evropské integrace a také o podporu evropských institucí zabývajících se touto oblastí.⁹³

Dalšími programy NAEP jsou Tempus, Erasmus Mundus a Finanční mechanismy EHP/Norska.

⁹² *Historie Boloňského procesu* [online]. 11.8. 2011 [cit.10.4.2012]. Dostupné z: <<http://bologna.msmt.cz/bolonsky-proces/historie-bolonskeho-procesu>>

⁹³ *Jean Monnet* [online]. c2007-2012 [cit.10.4.2012]. Dostupné z: <http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=83&>

Tempus

Program Tempus funguje již od roku 1990. Aktuálně platí pro období 2007 – 2013 Tempus IV. Tento program je zaměřen na modernizaci vysokoškolského vzdělávání v partnerských zemích (z regionů východní Evropy, centrální Asie, západního Balkánu a Středozemního moře) i členských zemích. Československo později Česká republika využila již první Tempus pro země střední a východní Evropy.⁹⁴

Erasmus Mundus

Program Erasmus Mundus je zaměřen na spolupráci a mobilitu v oblasti vysokoškolského vzdělávání v EU i zemích 3. světa. Tento program byl zahájen v roce 2004, v současné době (2009 – 2013) existuje Erasmus Mundus II.⁹⁵

Norské fondy a fondy EHP

V roce 2004 byl založen Fond Evropského hospodářského prostoru (EHP) a Norský fond. Tyto fondy vytvořily 3 nečlenské země EU – Island, Lichtenštejnsko a Norsko jako finanční pomoc 10 novým členům EU a Španělsku, Portugalsku a Řecku. Mimo jiné byl v období (2004 – 2009) zaměřen na spolupráci škol mezi ČR, Islandem, Lichtenštejnskem a Norskem. V polovině roku 2012 bude zahájena druhá fáze.⁹⁶

CEEPUS

MŠMT zřídilo příspěvkovou organizaci Dům zahraničních služeb (DZS), které implementuje program Central European Exchange Programme for University Studies (CEEPUS). Tento program složí ke spolupráci univerzit v Albánii, Bosně a Hercegovině, Bulharsku, České republice, Chorvatsku, Maďarsku, Makedonii, Moldavsku, Polsku, Rakousku, Rumunsku, Slovensku, Slovinsku, Srbsku a v Prštině-Kosovo.⁹⁷

⁹⁴ *Tempus* [online]. c2007-2012 [cit.10.4.2012]. Dostupné z: <http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=85&>

⁹⁵ Erasmus Mundus [online]. c2007-2012 [cit.10.4.2012]. Dostupné z: <http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=84&>

⁹⁶ Norské fondy a fondy EHP [online]. c2007-2012 [cit.10.4.2012]. Dostupné z: <http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=103&>

⁹⁷ *CEEPUS* [online]. c2007-2012, 15.8. 2011 [cit.10.4.2012]. Dostupné z: <http://www.dzs.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=15&>

EU si v rámci strategie 2020 (viz kapitola 4.1) vytyčila cíl, aby alespoň 40% mladých lidí dosáhl vysokoškolského vzdělání. V roce 2010 mělo nejvíce absolventů (45%) ve věku 25-34 let Irsko.⁹⁸

S rostoucí poptávkou po vysokoškolském vzdělání „se zvyšuje návratnost prostředků z veřejných zdrojů, které byly do vysokoškolského vzdělávání investovány, protože se díky nim zvyšují příjmy z daní. Investice se však vrátí nejen celé společnosti, ale i jednotlivcům - kvalifikovanějším pracovníkům během kariéry daleko více rostou výdělky.“⁹⁹

⁹⁸ Zpráva OECD podporuje cíle strategie Evropa 2020 v oblasti vzdělávání a odborné přípravy[online]. 17.4. 2012 [cit.10.4.2012]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/news/culture/100908_cs.htm>

⁹⁹ Tamtéž.

6 Praktická část – kvantitativní výzkum realizovaný metodou dotazníkového šetření

6.1 Úkoly výzkumného šetření

V rámci praktické části jsem provedl dotazníkové šetření mezi 260 náhodně vybranými občany České republiky v rámci Středočeského kraje.

Výzkumný problém

Jaké jsou postoje občanů ČR k vzdělávání v zahraničí, uplatnění se na evropském trhu práce a k významu jazykové vybavenosti po vstupu ČR do EU?

Cíl výzkumu

Cílem výzkumného šetření je zjistit, jak nahlíží občané ČR v rámci Středočeského kraje na možnost vzdělávat se v zahraničí, uplatnit se na společném evropském trhu práce a na význam cizích jazyků po vstupu ČR do EU. Dále se výzkum snaží zjistit, zda vliv EU na vzdělávání v ČR působí na občany spíše pozitivně, či spíše negativně.

6.2 Charakteristika výzkumného souboru

Výzkumný soubor tvořilo 260 respondentů. Žen je v tomto souboru 102 a 148 mužů. Jak je patrné ze základní výzkumné otázky, jedná se o občany ČR, kteří studují, pracují nebo trvale žijí ve Středočeském kraji. Věkové rozmezí je 14 - 68 let. Výzkumný soubor se tak skládá z osob různého věku i dosaženého vzdělání pobývajících na stejném území.

6.3 Předvýzkum

Před provedením výzkumného šetření jsem osobně rozdál dotazníky 10 náhodně vybraným občanům ČR a to z důvodu ověření si, zda jsou pokyny a otázky v dotazníku srozumitelné. Po kladném vyhodnocení předvýzkumu jsem mohl provést samotný výzkum.

6.4 Stanovení hypotéz

1. Občané ČR, kteří zakončili studium/studují po vstupu ČR do EU měli/mají větší možnosti vzdělávat se v zahraničí než občané, jež absolvovali studium před vstupem do EU.

Myslím si, že školáci, učňové, studenti, učitelé či jiní pracovníci v oblasti vzdělávání (i kultury) mají možnost se zúčastnit řady programů podporující mobilitu a vzdělávání v zahraničí, které poskytuje EU zejména členským státům.

2. Občané ČR, kteří zakončili studium/studují po vstupu ČR do EU mají větší možnost uplatnit se na evropském trhu práce než občané, jež absolvovali studium před vstupem do EU.

Podle mého názoru spolupráce členských zemí EU v oblasti vzdělávání otevírá občanům ČR prostor k získání zaměstnání v celé EU.

3. Pro občany ČR, kteří zakončili studium/studují po vstupu ČR do EU je jazykové vzdělávání nutnější k získání praxe (brigády) či zaměstnání než pro občany ČR, jež absolvovali studium před vstupem do EU.

Domnívám se, že vstupem ČR do EU se otevřel společný trh práce, který zvýšil požadavky zaměstnavatelů na znalosti cizích jazyků i konkurenci mezi uchazeči o práci.

6.5 Realizace výzkumu

Zvolil jsem metodu kvantitativního šetření pomocí dotazníku. Dotazník jsem se rozhodl zasílat elektronickou formou zejména pomocí sociální sítě Facebook a také e-mailem. Tuto formu jsem si vybral z důvodu snadnější komunikace s respondenty z různých koutů Středočeského kraje. Elektronická forma je zároveň lepší pro získání většího počtu respondentů, jenž jsem pro tento výzkum potřeboval. Na druhou stranu jsem si byl vědom nižší návratnosti dotazníků než u tištěné formy a osobního kontaktu s dotazovanými. Nižší návratnost však nahrazoval fakt, že na mé požádání respondenti rozesílali dotazník i dalším lidem. Tato skutečnost však zároveň mohla snížit věrohodnost odpovědí. V dotazníku, který respondenti vyplňovali anonymně, jsem tak kladl důraz na jejich upřímnost.

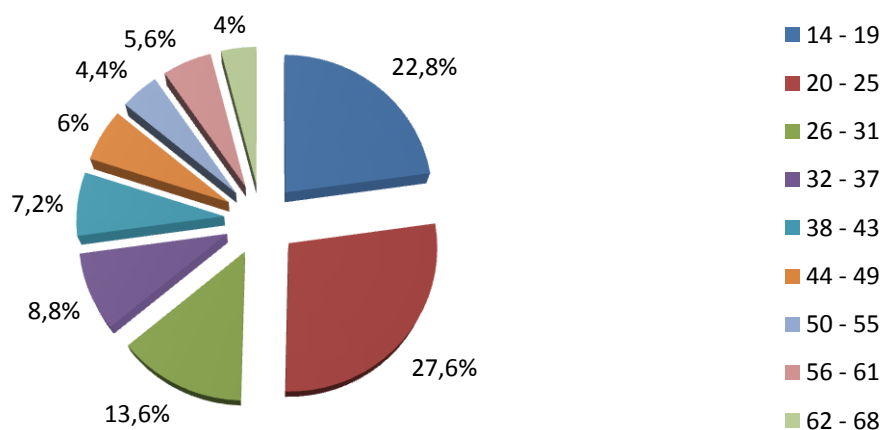
6.6 Vyhodnocení výzkumu a interpretace dat

6.6.1 Charakteristika výzkumného souboru

Pohlaví

Výzkumný soubor tvořilo 102 žen a 148 mužů.

Věk – graf č. 1

Tento graf zobrazuje počet respondentů v jednotlivých věkových kategoriích.

Průměrný věk: 30,6 let

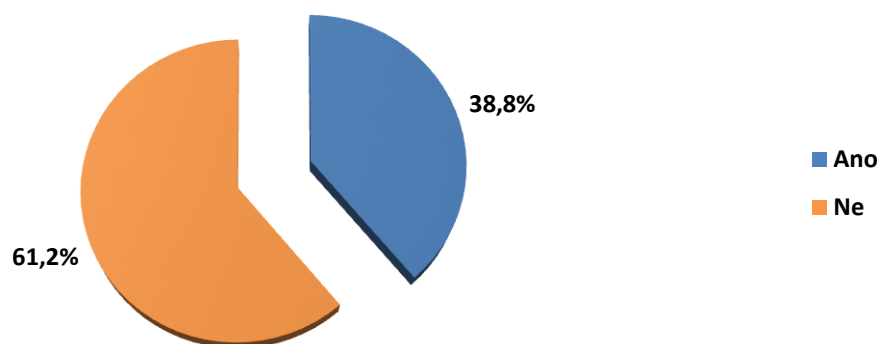
Středočeský kraj

Dotazníkové šetření mapovalo 250 občanů České republiky, kteří studují, pracují nebo trvale žijí na území Středočeského kraje.

6.6.2 Vyhodnocení otázek

1. Dokončil(a) jste Vaše studium před vstupem České republiky do Evropské unie v roce 2004?

Absolvování studia před vstupem ČR do EU – graf č. 2

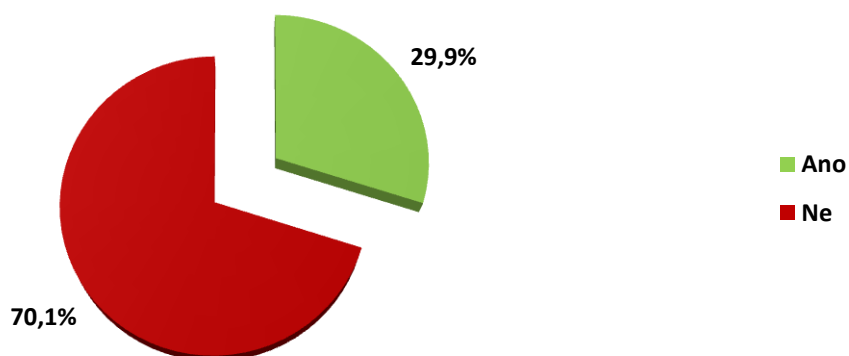

Na tomto grafu můžeme vidět procentuální rozdělení respondentů podle doby ukončení jejich studia. Z 250 dotázaných absolvovalo studium před vstupem ČR do EU v roce 2004 97. Zbylých 153 respondentů ukončilo studium nebo stále studuje po vstupu ČR do EU.

2. Máte/měl(a) jste během Vašeho studia možnost vzdělávat se v zahraničí?

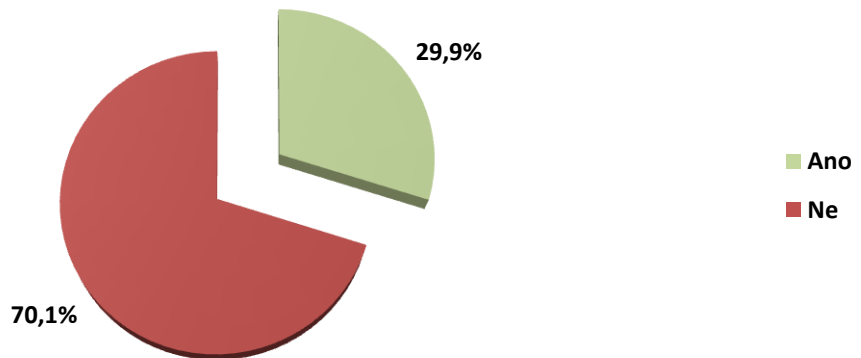
Možnost vzdělávat se během studia v zahraničí – graf č. 3

Celkem

Možnost vzdělávat se během studia v zahraničí před vstupem ČR do EU – graf č. 4

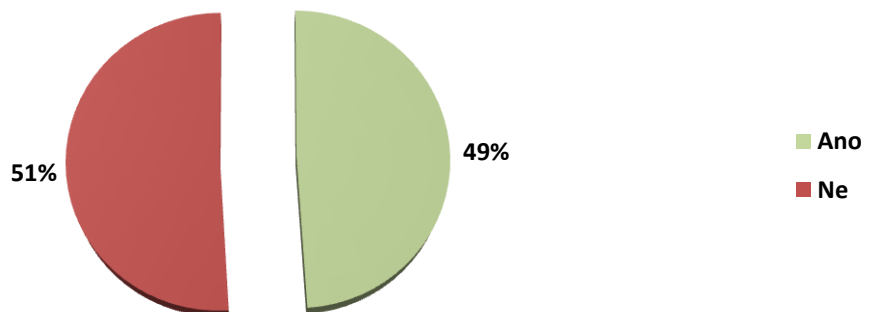
Před vstupem ČR do EU

Možnost vzdělávat se během studia v zahraničí po vstupu ČR do EU – graf č.

5

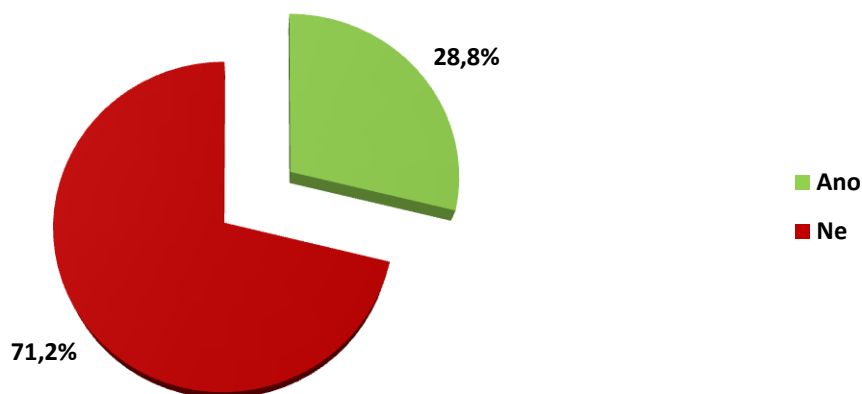
Po vstupu ČR do EU

Na předchozích 3 grafech vidíme vyjádření respondentů k možnosti studovat v zahraničí během studia. Po vstupu ČR do EU tato možnost narůstá. To může být ovlivněno vzdělávací politikou EU, která navázala nebo vytvořila různé programy podporující mobilitu a vzdělávání zejména občanů členských zemí. Z grafů č. 4 i č. 5 je však možné zjistit, že v obou případech neměla více jak polovina občanů ČR možnost studovat v zahraničí během studia.

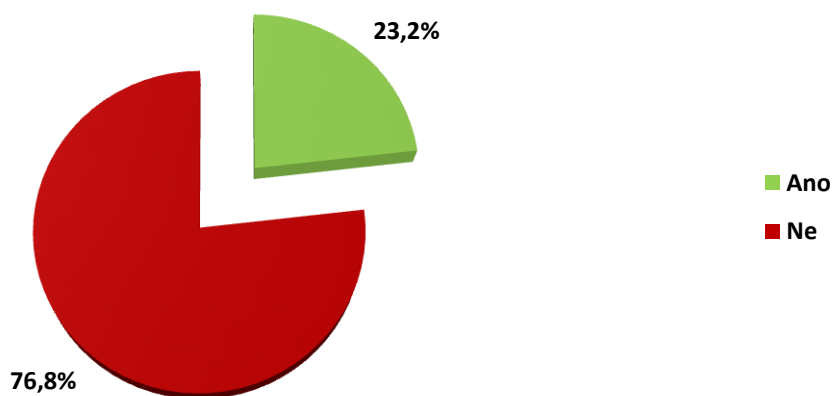
3. Jestliže ano, využil(a) jste ji a nebo znáte někoho, kdo tak učinil?

Občané ČR, kteří využili možnost vzdělávat se během studia v zahraničí – graf č. 6

Ze 104 respondentů, kteří měli možnost vzdělávat se v zahraničí během studia, využilo tuto možnost necelých 30%.

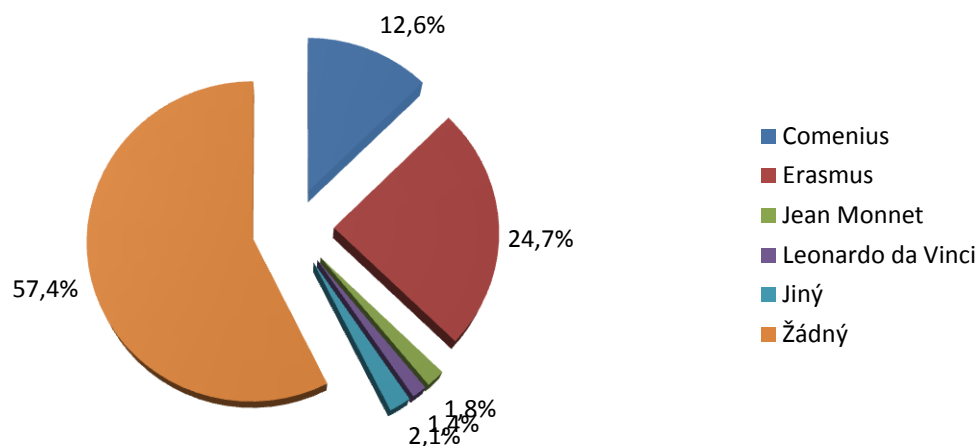
Občané ČR, kteří znají někoho, kdo tak učinil – graf č. 7

Z celkového počtu 250 respondentů necelá čtvrtina zná někoho, kdo využil možnosti vzdělávat se v zahraničí.

4. O kterých programech EU, které podporují vzdělávání v zahraničí, jste slyšel(a)?

Programy EU podporující vzdělávání v zahraničí – graf č. 8

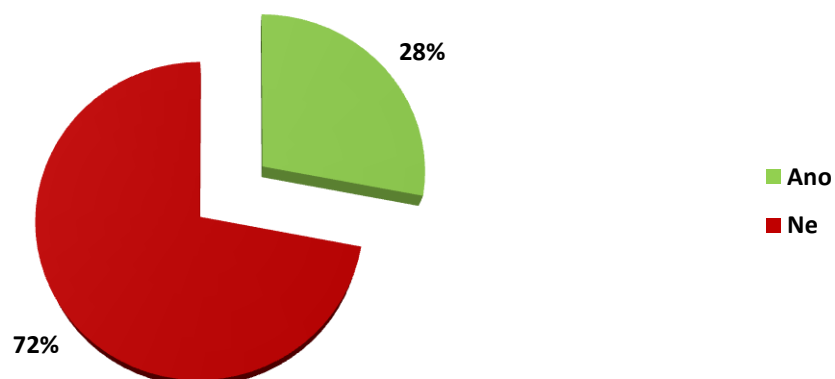

Tento graf zobrazuje všeobecný přehled dotazovaných o programech EU, které podporují mobilitu a vzdělávání v zahraničí zejména občanům členských států EU. V otázce: „O kterých programech EU, které podporují vzdělávání v zahraničí, jste slyšel(a)?“ měli dotazovaní možnost zvolit více odpovědí. Nadpoloviční většina zvolila možnost „žádný“. To může být způsobeno věkovým rozmezím respondentů, kdy starší občané ČR nemají tyto programy EU vžité v paměti z dob svých studií, podobně na tom mohou být i mladí respondenti, jež absolvovali studium před vstupem ČR do EU. Druhou nejčastější odpovědí byl „Erasmus“, který již funguje 25 let a tak zasáhl široké věkové rozmezí občanů. Navíc je tento program využíván v mnoha vysokých školách. V odpovědi „jiný...(napište jaký)“ respondenti uvedli programy Erasmus Mundus a Tempus.

5. Myslíte si, že jste měl(a)/máte po absolvování studia dostatek příležitostí k uplatnění se na evropském trhu práce?

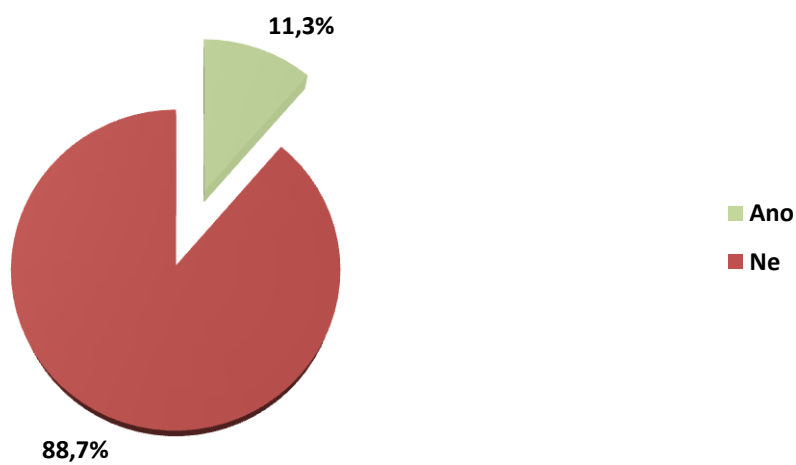
Příležitosti k uplatnění se na evropském trhu práce po absolvování studia – graf č. 9

Celkem

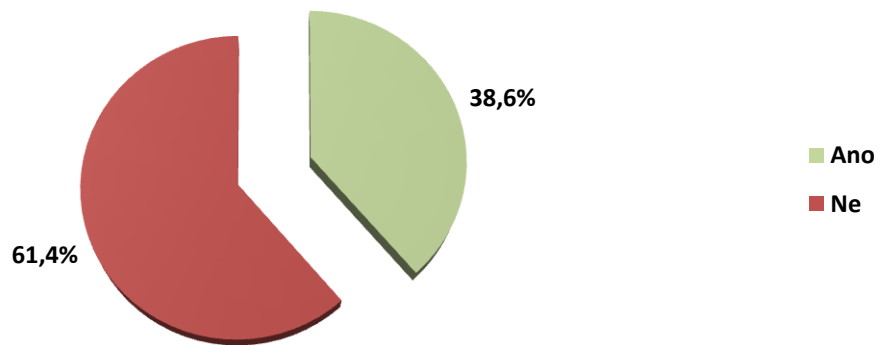
Příležitosti k uplatnění se na evropském trhu práce po absolvování studia před vstupem ČR do EU – graf. 10

Před vstupem ČR do EU

Příležitosti k uplatnění se na evropském trhu práce po absolvování studia po vstupu ČR do EU – graf. 11

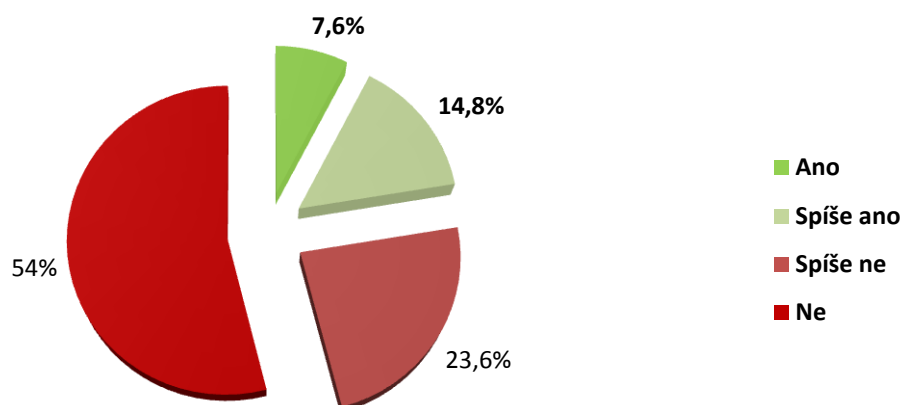
Po vstupu ČR do EU

V otázce č. 5 respondenti odpovídali, zda po ukončení studia měli nebo si myslí, že budou mít dostatek příležitostí nalézt praxi (brigádu) či zaměstnání na evropském trhu práce. V grafech č. 10, 11 je zřetelně vidět nárůst kladných odpovědí občanů ČR, kteří zakončili studium či stále studují po vstupu ČR do EU oproti dotázaným, kteří dostudovali před vstupem ČR do EU. Tento obrat může být zapříčiněn zkvalitněním a především rozšířením možností vzdělávání zejména v zahraničí a také především otevřením společného evropského trhu práce občanům ČR.

6. Domníváte se, že společná evropská vzdělávací politika ovlivnila/ovlivní Vaše uplatnění na domácím trhu práce?

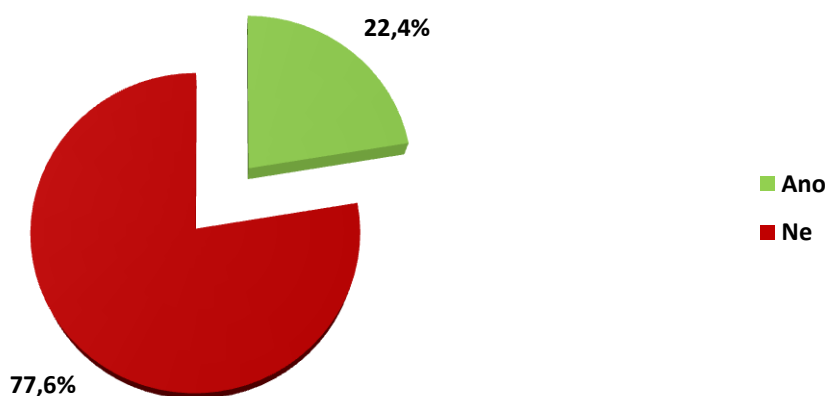
Vliv společné evropské vzdělávací politiky na uplatnění se na domácím trhu práce – graf č. 12

Z grafu č. 12 můžeme vyčíst, že zhruba 2/3 dotázaných nepřikládají váhu vlivu společné vzdělávací politiky EU na jejich uplatnění na domácím trhu práce.

7. *Myslíte si, že Vám společná evropská vzdělávací politika skutečně zajistí zaměstnání v zahraničí odpovídající Vaší kvalifikaci?*

Zaměstnání v zahraničí odpovídající kvalifikaci občana ČR – graf č. 13

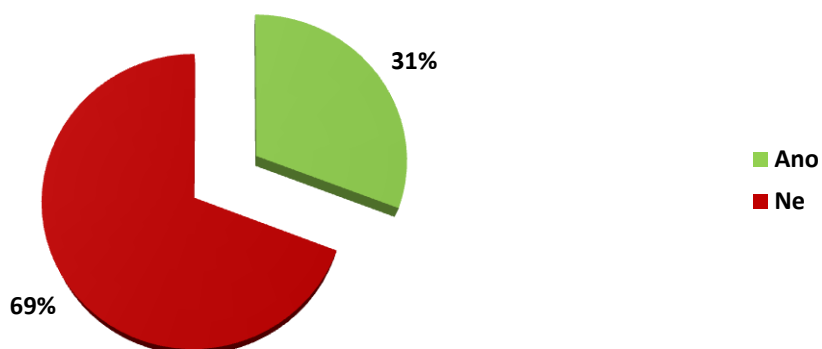

Od roku 2008 se začínají kvalifikace občanů členských zemí srovnávat pomocí tzv. Evropského rámce kvalifikací (EQF). I přes tento fakt se většina dotazovaných domnívá, že se jim v zahraničí nedostane zaměstnání odpovídající jejich kvalifikaci.

8. *Potřeboval(a) jste/myslíte si, že budete potřebovat při hledání praxe (brigáda) či zaměstnání znalost alespoň 1 cizího jazyka?*

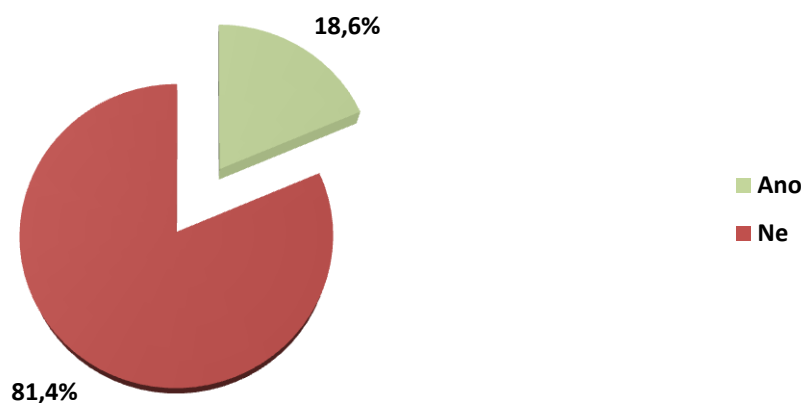
**Znalost alespoň jednoho jazyka při hledání praxe (brigády) či zaměstnání –
graf č. 14**

Celkem

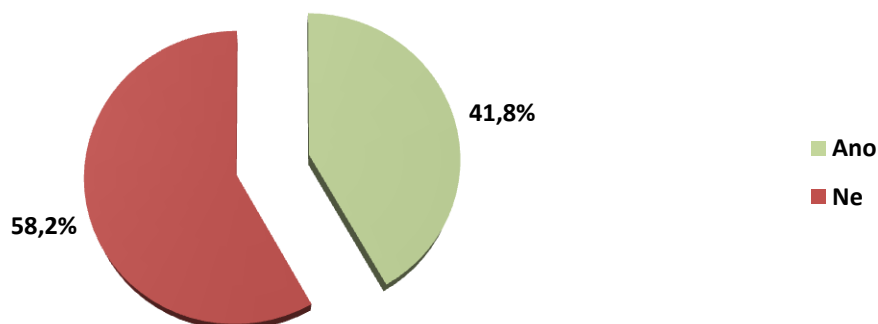
**Znalost alespoň jednoho jazyka při hledání praxe (brigády) či zaměstnání
před vstupem ČR do EU – graf č. 15**

Před vstupem ČR do EU

**Znalost alespoň jednoho jazyka při hledání praxe (brigády) či zaměstnání po
vstupu ČR do EU – graf č. 16**

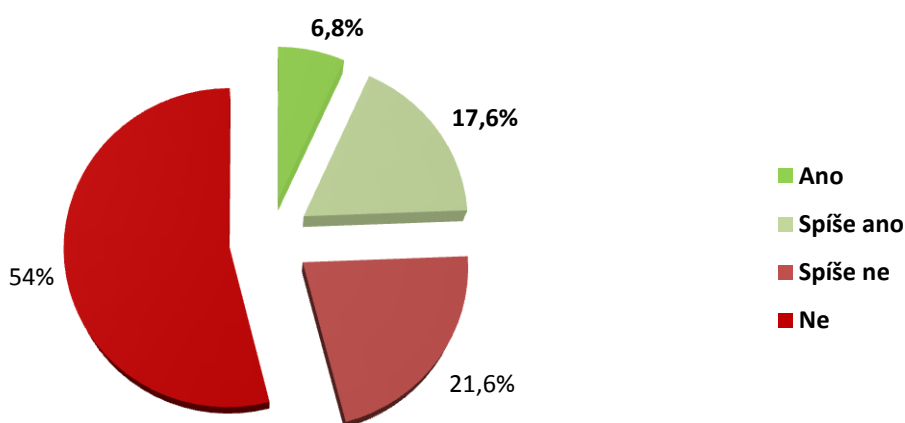
Po vstupu ČR do EU

V grafech č. 15,16 je velmi dobře vidět, že po vstupu ČR do EU vzrostl počet občanů ČR, kteří potřebovali znalost alespoň 1 cizího jazyka při hledání praxe (brigády) či zaměstnání. Začleněním se do EU se zvyšují nabídky práce v zahraničí a narůstá i konkurence mezi uchazeči o práci, která nutí občany ČR k jazykovému vzdělávání.

9. Domníváte se, že po vstupu ČR do EU ovlivnila/ovlivní Vaše jazyková vybavenost uplatnění se na domácím trhu práce?

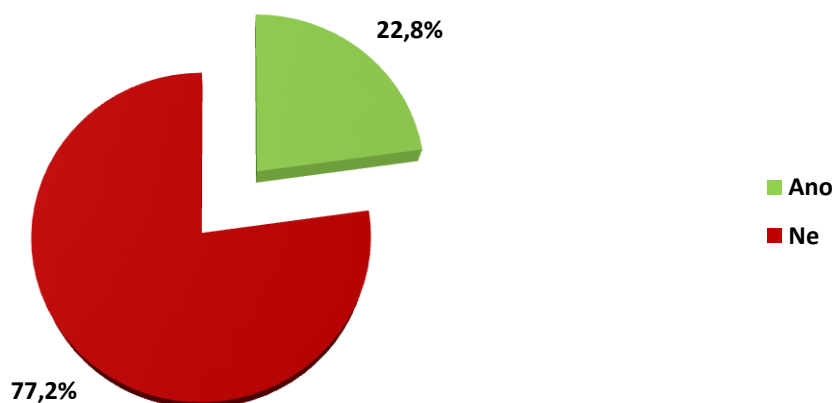
Vliv znalosti cizích jazyků občana ČR na uplatnění na domácím trhu práce po vstupu ČR do EU – graf č. 17

I přes zvýšenou potřebu znalosti cizích jazyků z grafů č. 15, 16 si dohromady 75,6% dotazovaných (spíše) nemyslí, že by jejich jazyková vybavenost ovlivnila (ovlivní) uplatnění na domácím trhu práce. Tento fakt ukazuje na nárůst nabídek zejména za hranicemi ČR.

10. *Projevilo se sblížení v oblasti vzdělávání v rámci EU konkrétně ve Vašem životě?*

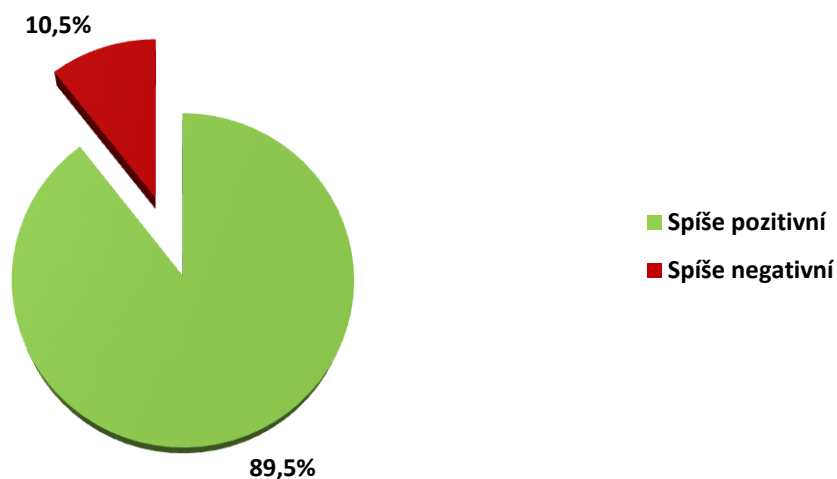
Vliv na život občana ČR – graf č. 18

Tento graf ukazuje, že 77,2% dotazovaných nepocítují v životě konkrétní projevy sblížení ČR a EU v oblasti vzdělávání.

11. *Jestliže ano, působí na Vás toto sblížení spíše pozitivně, či spíše negativně?*

Pozitivní/ negativní vliv občana ČR – graf č. 19

Z 57 respondentů, kteří odpověděli v grafu č. 18 ano, 51 hodnotí sblížení ČR a EU v oblasti vzdělávání spíše pozitivně. Ve prospěch této odpovědi mohou hovořit vzniklé možnosti vzdělávání v zahraničí či uplatnění se na trhu práce. Zbylých 6 dotazovaných mohlo narazit na zvýšenou konkurenci při hledání práce.

6.7 Porovnání výsledků s hypotézami

1. Hypotéza

Občané ČR, kteří zakončili studium/studují po vstupu ČR do EU měli/mají větší možnosti vzdělávat se v zahraničí než občané, jež absolvovali studium před vstupem do EU.

$$H_0: P(X \cap Y) = P(X) P(Y)$$

$$H_1: P(X \cap Y) \neq P(X) P(Y)$$

Pozorované četnosti

Občané ČR	Ano	Ne	Celkem
Před vstupem ČR do EU	29	68	97
Po vstupu ČR do EU	75	78	153
Celkem	104	146	250

Očekávané četnosti

Občané ČR	Ano	Ne	Celkem
Před vstupem ČR do EU	$104 * 97 / 250 = 40,35$	$146 * 97 / 250 = 56,65$	97
Po vstupu ČR do EU	$104 * 153 / 250 = 63,65$	$146 * 153 / 250 = 89,35$	153
Celkem	104	146	250

Testové kritérium

Občané ČR	Ano	Ne	Celkem
Před vstupem ČR do EU	$(29 - 40,35)^2 / 40,35 = 3,19$	$(68 - 56,65)^2 / 56,65 = 2,27$	5,46
Po vstupu ČR do EU	$(75 - 63,65)^2 / 63,65 = 2,02$	$(78 - 89,35)^2 / 89,35 = 1,44$	3,46
Celkem	5,21	3,71	8,92

Testové kritérium $TK = \chi^2 = \sum \frac{(\text{pozorované} - \text{předpokládané četnosti})^2}{\text{předpokládané}}$

Kritická hodnota $KH = \chi_{1-\alpha}^2[(r-1) \cdot (s-1)]$

TK = 8,92

KH = 6,63 $\alpha = 0,01$

H₀ se zamítá → potvrzuje se H₁ (alternativní hypotéza)

V rámci získaných dat jsem zjistil na hladině významnosti ($\alpha = 0,01$), že občané ČR, kteří zakončili studium/studují po vstupu ČR do EU měli/mají větší možnosti vzdělávat se v zahraničí než občané, jež absolvovali studium před vstupem do EU. Z toho vyplývá, že mohu 1. hypotézu verifikovat.

2. Hypotéza

Občané ČR, kteří zakončili studium/studují po vstupu ČR do EU mají větší možnost uplatnit se na evropském trhu práce než občané, jež absolvovali studium před vstupem do EU.

H0: $P(X \cap Y) = P(X) P(Y)$

H1: $P(X \cap Y) \neq P(X) P(Y)$

Pozorované četnosti

Občané ČR	Ano	Ne	Celkem
Před vstupem ČR do EU	11	86	97
Po vstupu ČR do EU	59	94	153
Celkem	70	180	250

Očekávané četnosti

Občané ČR	Ano	Ne	Celkem
Před vstupem ČR do EU	$70 * 97 / 250 = 27,16$	$180 * 97 / 250 = 69,84$	97
Po vstupu ČR do EU	$70 * 153 / 250 = 42,84$	$180 * 153 / 250 = 110,16$	153
Celkem	70	180	250

Testové kritérium

Občané ČR	Ano	Ne	Celkem
Před vstupem ČR do EU	$(11 - 27,16)^2 / 27,16 = 9,62$	$(86 - 69,84)^2 / 69,84 = 3,74$	13,36
Po vstupu ČR do EU	$(59 - 42,84)^2 / 42,84 = 6,1$	$(94 - 110,16)^2 / 110,16 = 2,37$	8,47
Celkem	15,72	6,11	21,83

Testové kritérium $TK = \chi^2 = \sum \frac{(\text{pozorované} - \text{předpokládané četnosti})^2}{\text{předpokládané}}$

Kritická hodnota $KH = \chi^2_{1-\alpha}[(r-1) \cdot (s-1)]$

TK = 21,83

KH = 6,63 $\alpha = 0,01$

H₀ se zamítá → potvrzuje se H₁ (alternativní hypotéza)

V rámci získaných dat jsem zjistil na hladině významnosti ($\alpha = 0,01$), že občané ČR, kteří zakončili studium/studují po vstupu ČR do EU mají větší uplatnění na evropském trhu práce než občané, jež absolvovali studium před vstupem do EU. Z toho vyplývá, že mohu 2. hypotézu verifikovat.

3. Hypotéza

Pro občany ČR, kteří zakončili studium/studují po vstupu ČR do EU je jazykové vzdělávání nutnější k zisku praxe či zaměstnání než pro občany ČR, jež absolvovali studium před vstupem do EU.

H₀: P (X ∩ Y) = P (X) P (Y)

H₁: P (X ∩ Y) ≠ P (X) P (Y)

Pozorované četnosti

Občané ČR	Ano	Ne	Celkem
Před vstupem ČR do EU	18	79	97
Po vstupu ČR do EU	59	94	153
Celkem	77	173	250

Očekávané četnosti

Občané ČR	Ano	Ne	Celkem
Před vstupem ČR do EU	$77 * 97 / 250 = 29,88$	$173 * 97 / 250 = 67,12$	97
Po vstupu ČR do EU	$77 * 153 / 250 =$	$173 * 153 / 250 =$	153

	47,12	105,88	
Celkem	77	173	250

Testové kritérium

Občané ČR	Ano	Ne	Celkem
Před vstupem ČR do EU	$(18 - 29,88)^2 / 29,88 = 4,72$	$(79 - 67,12)^2 / 67,12 = 2,1$	6,82
Po vstupu ČR do EU	$(59 - 47,12)^2 / 47,12 = 3$	$(94 - 105,88)^2 / 105,88 = 1,33$	4,33
Celkem	7,72	3,43	11,15

Testové kritérium $TK = \chi^2 = \sum \frac{(\text{pozorované} - \text{předpokládané četnosti})^2}{\text{předpokládané}}$

Kritická hodnota $KH = \chi_{1-\alpha}^2[(r-1) \cdot (s-1)]$

TK = 11,15

KH = 6,63 $\alpha = 0,01$

H₀ se zamítá → potvrzuje se H₁ (alternativní hypotéza)

V rámci získaných dat jsem zjistil na hladině významnosti ($\alpha = 0,01$), že pro občany ČR, kteří zakončili studium/studují po vstupu ČR do EU je jazykové vzdělávání nutnější k zisku praxe či zaměstnání než pro občany ČR, jež absolvovali studium před vstupem do EU. Z toho vyplývá, že mohu 3. hypotézu verifikovat.

6.8 Závěr výzkumu

Výzkum se uskutečnilo v roce 2012 mezi občany ČR, kteří studují, pracují či trvale žijí ve Středočeském kraji. Dotazníkové šetření přineslo spíše očekávané odpovědi, všechny 3 hypotézy byly potvrzené. To však nemění nic na faktu, že výzkum přinesl zajímavé informace.

Hlavní otázky porovnávající období před vstupem ČR do EU a po vstupu byly zodpovězeny dle očekávání. Zlepšení možností vzdělávat se v zahraničí, uplatnění se na

evropském trhu práce a také zvýšená potřeba znalosti cizích jazyků spadají do období členství ČR v EU. Otočení procent ve prospěch respondentů, kteří ukončili studium nebo stále studují po vstupu ČR do EU, dokumentují grafy č. 4 a 5, 10 a 11, 15 a 16.

Navzdory pozitivní tendenci se tyto skutečnosti nepromítly na domácím trhu práce. V otázce: „*Domníváte se, že společná evropská vzdělávací politika ovlivnila/ovlivní Vaše uplatnění na domácím trhu práce?*“ odpovědělo 77,6% občanů ČR ne nebo spíše. Dále v otázce: „*Domníváte se, že po vstupu ČR do EU ovlivnila/ovlivní Vaše jazyková vybavenost uplatnění se na domácím trhu práce?*“ zvolilo ne a spíše ne dohromady 75,6% dotazovaných.

Programem EU na podporu vzdělávání v zahraničí, o kterém dotazovaní nejčastěji slyšeli, je Erasmus s 24,7%, avšak volba „žádný“ výrazně předčila s 57,4% ostatní možnosti. Na „vině“ mohlo být široké věkové spektrum či různá úroveň vzdělání občanů ČR. I přes tyto výsledky mohly právě programy EU kladně ovlivnit odpovědi v otázce, zda sblížení ČR a EU v oblasti vzdělávání působí na respondenty spíše pozitivně (89,5%), nebo spíše negativně (10,5%). Je nutné však dodat, že konkrétní dopad pocítilo pouze 22,8% dotazovaných.

Závěr

Pojem Evropská unie mě napadl jako první před napsáním této práce. Myslím, si že na to má vliv mediální masáž, jež Unii vychvaluje či haní v pravidelných intervalech. Týden co týden můžeme slýchat o konkrétních dopadech na život občanů ČR. Tyto projevy společné evropské politiky se staly impulsem pro napsání této práce.

Tématem bakalářské práce se stal občan ČR a Evropská unie. Vzhledem k obsáhlosti této problematiky bylo nutné zvolit oblast evropské politiky, v které se promítne vztah občana ČR a EU. Zvolil jsem si tedy sociálně-edukační sféru.

Tato práce však nejprve shrnuje samotnou ideu evropanství, mapuje vývoj této myšlenky až do vzniku Evropských společenství a Evropské unie. Po zrodu EU mapuje její rozvoj až do současnosti. Dále se již zaměřuje na občany ČR, kteří její jsou od roku 2004. Práce tedy popisuje, jaké mají postavení občané v rámci Unie. Poté se práce nadále zužuje a zabývá se sociálně edukační sférou, respektive vzdělávací a kulturní politikou EU, kde naznačuje jejich vliv na ČR. V poslední části se práce orientuje na oblast vysokoškolského vzdělávání, kde shrnuje vývoj evropské spolupráce, její výsledky i vzniklé možnosti pro občany ČR.

Praktická část bakalářské práce nabídla porovnání období před vstupem a po vstupu ČR do EU, kde s použitím dotazníkového šetření potvrdila rozvoj vzdělávání se v zahraničí, větší uplatnění na trhu práce a lepší jazykovou vybavenost občanů ČR. Výzkum se týkal studentů, pracujících a trvale žijících obyvatel Středočeského kraje.

Rezervu práce vidím v nedostatku knižních publikací po vstupu ČR do EU. Informace v oblasti občanství a vzdělávání poskytuje Unie převážně v internetové podobě a mnohokrát v cizím jazyce. Zde se mohou případní zájemci dopátrat po detailnějších a aktuálnějších informacích.

Účelem této práce není zpracování konkrétní události či oblasti, ale vytvoření komplexního pohledu na vztah občana ČR a EU a její případný vliv na sféru, která se dotýká širokého spektra společnosti.

Použitá literatura

- 1) BARTÁK, K. *Průvodce Evropskou unií*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 1999. 88 s. ISBN 80-85865-74-6.
- 2) FIALA, P., PITROVÁ, M. *Evropská unie*. 1 vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. 743 s. ISBN 80-7325-015-2.
- 3) GERBET, P. *Budování Evropy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2004. 450 s. ISBN 80-246-0111-7.
- 4) *Instituce Evropské unie*. 1. čes. vyd. Praha: Informační centrum Evropské unie, 2002. 50 s. ISBN 80-238-8100-0.
- 5) KALOUS, J., ed., VESELÝ, A., ed. *Vybrané problémy vzdělávací politiky*. 1 vyd. Praha: Karolinum, 2006. 159 s. (Učební texty Univerzity Karlovy v Praze). ISBN 80-246-1262-3.
- 6) MACH, P. *Jak vystoupit z EU*. 1 vyd. [Praha]: Laissez Faire, 2010. 103 s. ISBN 978-80-254-6624-7.
- 7) PANFIL, T. *Evropská unie*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 2003. 48 s. ISBN 80-7200-805-6.
- 8) POMAHAČ, R. *Evropské právo: (stručný přehled)*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2003, 203 s. ISBN 80-246-0576-7.
- 9) *Život v prostoru svobody, bezpečí a práva: justice a vnitřní věci v Evropské unii*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo vnitra; Odbor tisku a public relations, 2002. 40 s. ISBN 80-238-8388-7.

Internetové zdroje

- 10) *Boloňský proces* [online]. [cit. 10. 4. 2012]. Dostupné z: <<http://bologna.msmt.cz/>>
- 11) *CEEPUS* [online]. c2007-2012, 15. 8. 2011 [cit. 10. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.dzs.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=15&>
- 12) *Comenius* [online]. c2007-2012 [cit. 8. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=19&>
- 13) *Communication on a European Agenda for Culture in a Globalizing World (Evropská agenda pro kulturu)* [online]. c2005-2012 [cit. 10. 4. 2012]. Dostupné z: <<http://www.programculture.cz/res/data/007/000842.pdf>>

- 14) Erasmus Mundus [online]. c2007-2012 [cit. 10. 4. 2012]. Dostupné z:
<http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=84&>
- 15) Eurozóna [online]. [cit. 17. 3. 2012]. Dostupné z:
<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_eurozona.html>
- 16) *Evropská spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě (Education and training 2020)* [online]. c2006-2012 [cit. 20. 3. 2012]. Dostupné z:
<<http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/evropska-spoluprace-ve-vzdelavani>>
- 17) *Evropské občanství* [online]. c2003-2006 [cit. 14. 3. 2012]. Dostupné z:
<<http://obcan.ecn.cz/index.shtml?w=e&x=238616>>
- 18) *Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV)* [online]. c2010 [cit. 15. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.cs.home>>
- 19) *Evropský rámec kvalifikací pro celoživotní učení* [online]. c2006-2012 [cit. 20. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/evropsky-ramec-kvalifikaci-pro-celozivotni-uceni>>
- 20) *Evropský veřejný ochránce práv Nikiforos Diamandouros: "Jsem rád, když mohu pomoci občanům"* [online]. 7. 11. 2011 [cit. 14. 3. 2012]. Dostupné z:
<<http://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/content/20111027STO30522/html/Evropsk%C3%BD-ve%C5%99ejn%C3%BD-ochr%C3%A1nce-pr%C3%A1v-Jsem-r%C3%A1d-kdy%C5%BE-mohu-pomoci-ob%C4%8Dan%C5%AFm>>
- 21) *Grundtvig* [online]. c2007-2012 [cit. 8. 4. 2012]. Dostupné z:
<http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=63&>
- 22) *Historie vzdělávání v EU* [online]. c2008 [cit. 20. 3. 2012]. Dostupné z:
<<http://www.nuov.cz/historie-vzdelavani-v-eu>>
- 23) *Historie Boloňského procesu* [online]. 11. 8. 2011 [cit. 10. 4. 2012]. Dostupné z:
<<http://bologna.msmt.cz/bolonsky-proces/historie-bolonskeho-procesu>>
- 24) HRDDLÍČKOVÁ, L. *Začíná platit Lisabonská smlouva. Pro Česko zatím bez výjimky* [online]. c1996-2012, 30. 11. 2009 [cit. 8. 2. 2012]. Dostupné z:
<<http://zpravy.ihned.cz/svet-evropa/c1-39257410-zacina-platit-lisabonska-smlouva-pro-cesko-zatim-bez-vyjimky>>
- 25) *Charta základních práv EU* [online]. c2005-2012 [cit. 14. 3. 2012]. Dostupné z:
<<http://www.euroskop.cz/627/sekce/charta-zakladnich-prav-eu/>>

- 26) *Jak zlepšit vzdělávání v EU?* [online]. 17. 4. 2012 [cit. 20. 3. 2012]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/news/culture/110419_cs.htm>
- 27) *Jean Monnet* [online]. c2007-2012 [cit. 10. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=83&>
- 28) KLAUS, V. *Projevy a vystoupení* [online]. c2010, 1. 1. 2012 [cit. 15. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.klaus.cz/clanky/3011>>
- 29) *Klaus zůstává v EU "sám". Kaczyński v sobotu podepsal Lisabon* [online]. c1996-2012, 10. 10. 2009 [cit. 8. 2. 2012]. Dostupné z: <<http://zpravy.ihned.cz/svet/c1-38602280-klaus-zustava-v-eu-sam-kaczynski-v-sobotu-podepsal-lisabon>>
- 30) *Klíčové schopnosti pro celoživotní učení* [online]. 3. 3. 2011 [cit. 20. 3. 2012]. Dostupné z: <http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11090_cs.htm>
- 31) *Kodaňský proces: posílená evropská spolupráce v oblasti odborného vzdělávání a přípravy* [online]. 8. 4. 2011 [cit. 20. 3. 2012]. Dostupné z: <http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/vocational_training/ef0018_cs.htm>
- 32) *Komunikace občanů s úřady v Evropské unie* [online]. c2005-2012 [cit. 14. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/664/sekce/komunikace-obcanu-s-urady-v-evropske-unii/>>
- 33) *Kultura* [online]. 17. 4. 2012 [cit. 20. 5. 2012]. Dostupné z: <http://europa.eu/pol/cult/index_cs.htm>
- 34) *Kultura a média* [online]. c2005-2012 [cit. 10. 4. 2012]. Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/678/sekce/kultura-a-media/>>
- 35) *Leonardo da Vinci* [online]. c2007-2012 [cit. 8. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=62&>
- 36) *Norské fondy a fondy EHP* [online]. c2007-2012 [cit. 10. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=103&>
- 37) *Občanství EU* [online]. 3. 2. 2012 [cit. 10. 3. 2012]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/justice/citizen/index_cs.htm>

- 38) *Občan a Evropský ombudsman* [online]. c2005-2012 [cit. 14. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/629/sekce/obcan-a-evropsky-ombudsman/>>
- 39) *Občan a Evropský soudní dvůr* [online]. c2005-2012 [cit. 14. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/630/sekce/obcan-a-evropsky-soudni-dvur/>>
- 40) *Občan a úřady členských států – služba SOLVIT* [online]. c2005-2012 [cit. 15. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/663/sekce/obcan-a-urady-clenskych-statu-sluzba-solvit/>>
- 41) *Občan v EU* [online]. c2003-2006 [cit. 15. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://obcan.ecn.cz/index.shtml?apc=ej--1-&t=238614>>
- 42) *Občanství EU* [online]. c2008 [cit. 10. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.lisabonska-smlouva.eu/obcanstvi-eu/>>
- 43) *Občanství EU* [online]. [cit. 7. 4. 2012]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_79_cs.htm>
- 44) *Občanství Evropské unie* [online]. c2005-2012 [cit. 10. 4. 2012]. Dostupné z: <<http://obcan.ecn.cz/index.shtml?w=e&x=238616>>
- 45) *O programu* [online]. c2012 [cit. 10. 4. 2012]. Dostupné z: <<http://www.programculture.cz/cs/o-programu>>
- 46) PEHE, J. *Vstupujeme do roku globálního rozhořčení* [online]. 2. 2. 2012 [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.pehe.cz/Members/redaktor/vstupujeme-do-roku-globalniho-rozhorceni>>
- 47) *Petr MACH: Na gymnáziu jsem si vysloužil dvojku z chování* [online]. c2003-2005, 16. 6. 2011 [cit. 10. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://petrmach.cz/cze/prispevek.php?ID=541>>
- 48) *Program celoživotního učení* [online]. c2007-2012 [cit. 8. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=17&>
- 49) *Program Evropské unie Mládež v akci* [online]. c2007-2012 [cit. 8. 4. 2012]. Dostupné z: <<http://www.mladezvakci.cz/informace-o-programu/o-programu-mladez-v-akci/>>
- 50) *Program Marie Curie financuje svého 50 000 výzkumníka* [online]. 9. 12. 2010 [cit. 8. 4. 2012]. Dostupné z: <<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/1690&format=HTML&aged=1&language=CS&guiLanguage=en>>

- 51) *prof. Ing. Václav Klaus, CSc. - životopisná data* [online]. c2010 [cit. 15. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.klaus.cz/clanky/2470>>
- 52) *Přijdou na řadu po Dubaji Athény?* [online]. c2012, 9. 12. 2009 [cit. 8. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.presseurop.eu/cs/content/article/152911-prijdou-na-radu-po-dubaji-ateny>>
- 53) ROITHOVÁ, Z. *Moje názory* [online]. 21. 1. 2012 [cit. 10. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.roithova.cz/moje_nazory/1260/>
- 54) *Referenda o přistoupení k EU v kandidátských zemích* [online]. c2005-12 [cit. 10. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/267/sekce/referenda-o-pristoupeni-k-eu-v-kandidatskych-zemich/>>
- 55) *SCIEX-NMS^{ch} Švýcarska* [online]. c2007-2012 [cit. 8. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=520&>
- 56) *Seznam ukončených projektů* [online]. c2006-2012 [cit. 20. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/seznam-ukoncenyh-projektu>>
- 57) *Smlouva pro Evropu 21. století* [online]. [cit. 10. 3. 2012]. Dostupné z: <http://europa.eu/lisbon_treaty/take/index_cs.htm>
- 58) *Tempus* [online]. c2007-2012 [cit. 10. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=85&>
- 59) VLACHOVÁ, K. *Europesimismus a eurooptimismus ve veřejném mínění v EU a v ČR* [online]. 2. 9. 2004 [cit. 10. 4. 2012]. Dostupné z: <<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=185&lst=121>>
- 60) *Vzdělávací programy EU* [online]. c2005-2012 [cit. 8. 4. 2012]. Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/612/sekce/vzdelavaci-programy-eu/>>
- 61) *Vzdělání a školství* [online]. c2005-2012 [cit. 20. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/670/sekce/vzdelani-a-skolstvi/>>
- 62) *Životopis* [online]. c2003-2005 [cit. 10. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://petrmach.cz/cze/stranka.php?sekce=8>>
- 63) *Základní informace o Evropské unii* [online]. [cit. 7. 4. 2012]. Dostupné z: <http://europa.eu/about-eu/basic-information/index_cs.htm>
- 64) *Zpráva OECD podporuje cíle strategie Evropa 2020 v oblasti vzdělávání a odborné přípravy* [online]. 17. 4. 2012 [cit. 10. 4. 2012]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/news/culture/100908_cs.htm>

65) *Životopis Jiřího Pehe* [online]. [cit. 14. 3. 2012]. Dostupné z:
<<http://www.pehe.cz/zivotopis/zivotopis-curriculum-vitae>>

66) *Životopis MUDr. Zuzany Roithové* [online]. [cit. 10. 3. 2012]. Dostupné z:
<<http://www.roithova.cz/zivotopis>>

Přílohy

- Dotazník

Dotazník

Dobrý den,

jmenuji se Ondřej Černý, jsem studentem Univerzity Pardubice, a rád bych Vás požádal o vyplnění **krátkého** dotazníku (11 otázek). Vaše odpovědi mi pomůžou ve výzkumu, který provádím k mé bakalářské práci s názvem „Občan ČR a Evropská unie“. Závěry výzkumu pomohou zjistit, jak občané nahlíží na možnosti vzdělávání v České republice po vstupu do Evropské unie (v roce 2004).

Podmínky dotazníku jsou:

1. musíte být občanem České republiky
2. musíte studovat, pracovat nebo žít na území Středočeského kraje

Tento dotazník je **anonymní**, slouží výhradně ke studijním účelům.

Prosím vyplňte tento dotazník **pravdivě** podle Vašeho názoru.

Děkuji.

Ondřej Černý

Doplňte:

Pohlaví:

Věk:

Zvýrazněte odpověď, se kterou souhlasíte, případně doplňte odpověď. (V případě, že budete u odpovědi váhat, zvolte tu, kterou považujete za pravdivější.)

1. Dokončil(a) jste Vaše studium před vstupem České republiky do Evropské unie v roce 2004?

a) ano

b) ne

2. Máte/měl(a) jste během Vašeho studia možnost vzdělávat se v zahraničí?

a) ano

b) ne

3. Jestliže ano, využil(a) jste ji a nebo znáte někoho, kdo tak učinil? (zde označte 1 nebo 2 odpovědi)

a) ano, využil(a) c) ano, znám

b) ne, nevyužil(a) d) ne, neznám

4. O kterých programech EU, které podporují vzdělávání v zahraničí, jste slyšel(a)? (zde označte 1 nebo více odpovědí)

a) Comenius d) Leonardo da Vinci

b) Erasmus e) jiný... (napište jaký)

c) Jean Monnet g) žádný

5. Myslíte si, že jste měl(a)/máte po absolvování studia dostatek příležitostí k uplatnění se na evropském trhu práce?

a) ano

b) ne

6. Domníváte se, že společná evropská vzdělávací politika ovlivnila/ovlivní Vaše uplatnění na domácím trhu práce?

a) ano c) ne

b) spíše ano d) spíše ne

7. Myslíte si, že Vám společná evropská vzdělávací politika skutečně zajistí zaměstnání v zahraničí odpovídající Vaší kvalifikaci?

a) ano

b) ne

8. Potřeboval(a) jste/myslíte si, že budete potřebovat při hledání praxe (brigáda) či zaměstnání znalost alespoň 1 cizího jazyka?

a) ano

b) ne

9. Domníváte se, že po vstupu ČR do EU ovlivnila/ovlivní Vaše jazyková vybavenost uplatnění se na domácím trhu práce?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) ne
- d) spíše ne

10. Projevilo se sblížení v oblasti vzdělávání v rámci EU konkrétně ve Vašem životě?

- a) ano
- b) ne

11. Jestliže ano, působí na Vás toto sblížení spíše pozitivně, či spíše negativně?

- a) spíše pozitivně
- b) spíše negativně

Děkuji za Váš čas!